

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ölkənin bitməyən
internet dərdi:
bahalaşdı,
keyfiyyət isə
azaldı -
səbəb...
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 oktyabr 2024-cü il Cümə axşamı № 184 (8557) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Ermənistanın xaçı
səlib anonsu -
Bakıdan sərt reaksiya

Siyasi şərhçi: "Sanki geopolitik,
böyük bir müharibənin
axtarışındadırlar"

yazısı səh.7-də

İsrail "İran bağı"nı məhv
etdi, bayraq qaldırdı -
Tehrana zərbə an məsələsi...

yazısı səh.8-də

Rəsmi Moskva: "Azərbaycana
təzyiq göstərmək faydasızdır"

yazısı səh.3-də

AI "müşahidəçiləri"nin
Laçına baxan gözlərini
necə oyaq? - ilginç rəylər

yazısı səh.4-də

Prezidentin dediyi "daimi diqqət
və nəzarət tələb edən"
layihələrdə nələr var - təhlil

yazısı səh.12-də

Sierra Leoneyə narkotik
aparan gəmidə iki Azərbaycan
vətəndaşı saxlanıldı

yazısı səh.14-də

Gürcüstan Moskva ilə barış yolunda -
ərazilərini geri ala biləcəkm...

yazısı səh.7-də

Zibili yerə atmaq olmaz,
bəs zibilqabı yoxdursa...

yazısı səh.13-də

Bu halda qadınların pensiyası
avtomatik dayandırılacaq

yazısı səh.2-də

Universitetlərdəki
artıq fənlər - nazirin
təklifinə reaksiya

yazısı səh.14-də

MOSKVADA ZƏNGƏZUR DƏHLİZİ MÜZAKİRƏLƏRİ - NƏTİCƏ GÖZLƏYƏKMİ...

Paşinyanın sülh bəyanatlarının saxta olub-olmadığını
Naxçıvan bölgəsi ilə Azərbaycanın əsas hissəsi
arasındakı dəhlizin açılıb-açılmaması ortaya çıxaracaq

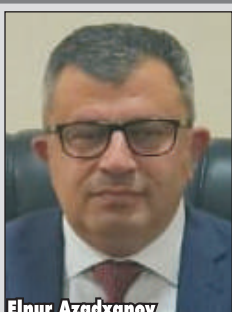

yazısı səh.5-də

Sənədsiz evlərə çıxarış verilməsinə hazırlıqlar başladı

Daşınmaz əmlakın elektron reyestri portalı
gələn ilin əvvəlində aktiv olacaq

yazısı səh.11-də

Elnur Azadxanov

Məşhur kardioloq
insanlara nə
tövsiyə etdi -
STM-in
rəhbərindən
maraqlı
açıqlamalar

yazısı səh.10-də

Siyavuş Novruzov

"Onlar Amerikanın
kəşfiyyat orqanları
ilə işləyir" -
deputatdan ilginç
açıqlama

yazısı səh.6-də

Azay Quliyev:
"Laçın şəhərinin
2025-də MDB-nin
mədəniyyət
mərkəzi elan
edilməsi tarixi
hadisədir"

yazısı səh.5-də

"Hizbullah" İsraili yenidən bombaladı: ölü və yaralı var

İsrailin Livanla sərhədindəki Kiryat Şmona şəhəri atəşə tutulub.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə İsrail Müdafiə Qüvvələri məlumat yayıb.

İsrailin şimalındakı Hayfa da Livan ərazisindən atəşə tutulub. İsrail ordusu ümumilikdə 60 mərmə atıldığını bildirib.

Hücumla görə məsuliyyəti "Hizbullah" öz üzərinə götürüb. Qruplaşma bildirib ki, hücumun hədəfi İsrailin "Rafael" şirkətinin Hayfanın şimalındakı Zvulun bölgəsində yerləşən hərbi müəssisələri olub.

Hücum nəticəsində 2 nəfər ölüb, yaralıları var.

Nəcməddin Sadıkov aylar sonra üzə çıxdı

Müdafiə nazirinin sabiq birinci müavini, Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargahının keçmiş rəisi general-polkovnik Nəcməddin Sadıkov uzun fasilədən sonra ictimaiyyət arasında görünüb.

Musavat.com Unikal.az-a istinadən xəbər verir ki, N.Sadıkov Binə Atçılıq Mərkəzində "Mahir Muradov Kuboku" uğrunda keçirilən konkur yarışlarını izləyib.

O, Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) rəisi general-polkovnik Elçin Quliyevlə yanaşı əyləşib.

Xatırladaq ki, N.Sadıkov 2 noyabr 1993-cü ildə Azərbaycan müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının rəisi vəzifəsinə təyin edilib. 2020-ci ilin oktyabr ayında o, tutduğu vəzifədən azad edilib.

Bu halda qadınların pensiyası avtomatik dayandırılacaq

Nazirlər Kabineti "Əmək pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması, yenidən hesablanması, bir növdən başqa növə keçirilməsi və ödənilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edib.

Musavat.com Oxu.az-a istinadən xəbər verir ki, qərara əsasən, qadın valideynlik hüququndan məhrum edildiyi və ya nikaha xitam verildiyi üçün uşağın (uşaqların) kişinin himayəsinə verildiyi, habelə qadının xəbərsiz itkin düşmüş və ya ölmüş elan edilməsi barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarının surəti və qadının ölüm haqqında şəhadətnaməsinin surəti olduqda "Pensiya" altsistemi tərəfindən əmək pensiyasının ödənilməsi avtomatik olaraq dayandırılacaq.

Qeyd edək ki, qüvvədə olan qərara əsasən, indiye qədər bu, ananın ölüm haqqında şəhadətnaməsinin və ya analıq hüququndan məhrum edilməsi barədə məhkəmə qərarının surəti təqdim edildiyi hallara şamil olunub.

Laçın və Şuşada əmək yarmarkaları təşkil ediləcək

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən Laçın və Şuşa rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliklərinin dəstəyi ilə həmin rayonlarda əmək yarmarkaları təşkil ediləcək.

Bu barədə APA-ya oktyabrın 15-də saat 10:30-da Laçın şəhərindəki "Seyrangah" adlanan ərazidə, oktyabrın 16-da

Bildirilib ki, yarmarkalar

dəki "Şuşa" hotelində keçiriləcək.

Tədbirlərdə işsiz və işaxtaran şəxslərə 42-dən çox müəssisə tərəfindən müxtəlif istiqamətlər üzrə 400-dən çox vakansiya təqdim ediləcək. Onlara agentliyin aktiv məşğulluq proqramları barədə ətraflı məlumatlar da veriləcək.

Gülnarə Bəkirova

Bakıda 34 yaşlı müəllim direktor təyin edildi

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Aytəkin Məmmədov adına 38 nömrəli tam orta məktəbə direktor təyin edilib.

Modern.az-ın məlumatına görə, bu vəzifə Gülnarə Bəkirovaya həvalə edilib.

O, bu vəzifəyə qədər məktəbin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini vəzifəsində çalışıb. 34 yaşlı gənc təhsil işçisi STEAM fənnini tədris edir.

Xatırladaq ki, məktəbin keçmiş direktoru Yaqut Əfəndiyeva ötən ay çalışmanın yaş həddinə çatma səbəbi ilə əmək fəaliyyətini başa vurub.

"Trendyol"dan alınan malları geri qaytarmaq mümkün olacaq

Yaxın vaxtlarda "Trendyol" onlayn satış platforması Azərbaycandakı müştərilərinə alınan malların geri qaytarılması imkanı yaradacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu platformanın sahibi "Trendyol Group"-un baş icraçı direktoru Erdem İnan deyib.

Onun sözlərinə görə, platformanın burada "Pasha Holding"-lə əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyətə başlamasından ötən ilyarımda əsas diqqəti müştəri məmnuniyyətinə yönəldiblər:

"İlk növbədə alış-verişin asanlaşdırılması, çatdırılma müddətinin azaldılması kimi məsələlərə diqqət yetirdik. Nəticədə çatdırılma müddətini ikiqat azaltmağa nail olmuşuq. Bundan əlavə, müştərilərə Umico kartla taksitli ödəniş, müxtəlif güzəştli kampaniyalar təklif olunur. Bu sahədə yeniliklər davam edəcək. Tezliklə Azərbaycandakı müştərilərimizə alınan malları geri qaytarmaq imkanı da yaradacağıq".

□ Musavat.com

Mehdiyevin qohumuna məxsus şirkətin külli miqdarda borcu var

İnformasiya-telekommunikasiya texnologiyaları (İKT) sahəsində fəaliyyət göstərən aparıcı şirkətlərdən biri olan "Kaspian Telekom" MMC-nin büdcəyə böyük miqdarda vergi borcu var.

Musavat.com Yeni.az.com-a istinadən xəbər verir ki, 8 oktyabr 2024-cü il tarixinə olan məlumata görə, "Kaspian Telekom" MMC-nin vergi borcu 74 min 69 manat 42 qəpik təşkil edib.

Bildirilib ki, "Kaspian Telekom" MMC uzun illərdir ki, özəl və dövlət qurumlarına, bank sektoruna, fiber-optik texnologiya bazasında ən müxtəlif İKT xidmətləri göstərir. "Kaspian Telekom" MMC eyni zamanda "Ailə TV" kabel televiziya və "Ailə NET" internet provayderi tərəfindən göstərilən xidmətlərə də sahibdir.

Şirkət tərəfindən açıqlanan məlumatda göstərilir ki, "Kaspian Telekom" MMC Azərbaycan ərazisində fəaliyyət göstərən ən genişmiqyaslı fiber-optik infraqurum malik olan və SWIFT xidmətinə göstərən ən böyük şirkətdir.

Qeyd edək ki, 28 iyul 2005-ci il tarixində dövlət qeydiyyatına alınan şirkətin nizamnamə kapitalı 1020 manat təşkil edir. MMC-nin hüquqi ünvanı "İstiqlaliyyət küçəsi, ev 11, mənzil 17-də yerləşir. "İstiqlaliyyət küçəsi, ev 11" ünvanı eyni zamanda Prezident Aparatının sabiq rəhbəri, AMEA-nın keçmiş prezidenti Ramiz Mehdiyevin qızı Kamilə Əliyevanın və nəvəsi Fidan Əliyevanın qeydiyyatda olduğu ünvanıdır.

"Kaspian Telekom" MMC-nin qanuni təmsilçisi isə Əliyev Orxan Fikrət oğludur. Orxan Əliyevin Ramiz Mehdiyevin kürəkəni, sabiq millət vəkili İlham Əliyevin qardaşı Fikrət Əliyevin oğlu olduğu bildirilir.

Onu da bildirək ki, polkovnik rütbəsi daşıyan Əliyev Fikrət Əlisəif oğlunun vaxtilə keçmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində işlədiyi bildirilir. Ramiz Mehdiyev AMEA prezidenti seçildikdən qısa müddət sonra Fikrət Əliyev AMEA İşlər idarəsinin müdir müavini təyin olunub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da ABŞ prezidenti-nin Beynəlxalq İqlim Siyasəti üzrə baş müşaviri Con Podesta-tanı qəbul edib.

Rəsmi məlumatda deyilir:
 - Qəbula görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirən Con Podesta COP29-la bağlı Azərbaycanla həmkarlarla çox səmərəli və məhsuldar söhbətlərin aparıldığını dedi. Qonaq Azərbaycan Prezidenti ilə COP29 barədə fikir mübadiləsi

Rəsmi Moskva: "Azərbaycana təzyiq göstərmək faydasızdır"

Mariya Zaxarova

Azərbaycana təzyiq göstərmək faydasızdır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova oktyabrın 9-da keçirdiyi brifinqdə bildirib.

COP29 öncəsi Qərbin Azərbaycanla təzyiqi barədə danışan Rusiya XİN sözçüsü qeyd edib ki, iqlim dəyişikliyi qərblə siyasətçilər tərəfindən çox tez-tez siyasi rıçaq kimi istifadə olunur: "Bu, ABŞ-ın klassik taktikasıdır. Hər il növbəti COP konfransı öncəsi Vaşinqton bu tədbirin sədri olan dövlətə təzyiq artırır. Biz bunu 2022-ci ildə Şarm-əl Şeyxə keçirilən COP öncəsi, ötən il Dubayda keçirilən tərəflərin konfransı zamanı da görmüşdük. İndi də uydurulmuş bəhanə altında COP29-un sədr dövləti Azərbaycanla təzyiqin artırıldığını müşahidə edirik. Düşünürəm ki, Azərbaycanla təzyiq göstərmək faydasızdır. Azərbaycanla müxtəlif məsələlərlə bağlı dəfələrlə təzyiq göstəriblər. Məsələ ondadır ki, söhbət təkə suveren dövlətə təzyiq göstərməyin yolverilməzliyi barədə prinsipial mövqedən getmir, söhbət ondan gedir ki, bu mövzu Birləşmiş Ştatların özərlinə sərfəli olan qərarların qəbul edilməsi üçün hamının başına vuracağı növbəti siyasi dəyənəyi deyil, real mütəxəssislərin cəlb olunmasını tələb edir".

Onun sözlərinə görə, bu cür saxta xəbərlər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məşhur mövzu ətrafında süni şəkildə ajiotaj yaratmaq üçün istifadə olunur: "Reallıqda Birləşmiş Ştatlar və digər Qərb ölkələri iqlimin maliyyələşdirilməsi üçün yeni kollektiv kəmiyyət məqsədinə dair razılaşmanı, eləcə də karbon vahidləri üçün beynəlxalq bazarın yaradılması üzrə konsensusun əldə edilməsini faktiki şəkildə sabotaj edirlər", - deyə Zaxarova yekunlaşdı.

"Ölkəmiz regional sülh gündəliyini dəstəkləyir"

Prezident İlham Əliyev ABŞ, BMT və Böyük Britaniyanın rəsmilərini qəbul etdi, mühüm açıqlamalar verdi

xalq ictimaiyyət tərəfindən qarşıya yeni məqsədlərin qoyulacağına və onun müəyyənləşdirəcəyinə ümidvarlığını ifadə etdi.

Dövlətimizin başçısı COP-a hazırlıq prosesində

ləsi aparmaqdan məmnunluq hissi keçirdiyini vurğuladı. Con Podesta dedi ki, COP sədri qismində ölkəmizin hazırlıq üçün vaxtının az olmasına baxmayaraq, Azərbaycan heyəti tərəfindən yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirilib. O, qarşıdan gələn COP-da ikillik Şəffaflıq hesabatları və digər məsələlər, xüsusilə də yeni kəmiyyət maliyyə hədəfi üzrə mühüm qərarların qəbul olunmasının vacibliyini bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Con Podesta-nın Azərbaycan tərəfi ilə yaxşı əlaqələr yaratmasını məmnunluqla qeyd etdi. COP29-un əhəmiyyətinə toxunan dövlətimizin başçısı bu tədbirin yaxşı nəticələr verəcəyinə ümidvarlığını bildirdi. Prezident İlham Əliyev bu konfransın keçirilməsi ilə bağlı hazırlıq işlərinə bir ildən də az müddət olmasına baxmayaraq, onun yüksək səviyyədə təşkil olunması və iştirakçı ölkələr arasında konsensusun əldə edilməsi istiqamətində Azərbaycanın böyük səylər göstərdiyini dedi. Azərbaycan tərəfinin sədr olaraq ölkələr arasında körpülərin qurulmasına çalışdığını vurğulayan dövlətimizin başçısı ölkəmizin bir sıra təsisatlarda üzvlüyünün və müxtəlif dövlətlərlə yaxın əlaqələrinin olması

nın COP29-da konsensusun qurulması prosesinə töhfə verəcəyinə ümidvarlığını ifadə etdi.

Söhbət zamanı Azərbaycan və ABŞ COP nümayəndə heyətləri arasında yaxşı əməkdaşlığın olduğu vurğulandı. Bakıda keçirilən COP öncəsi tədbirin vacibliyi qeyd olundu və bu çərçivədə aparılan müzakirələrin qarşıdan gələn COP tədbirinin gündəliyinin müəyyən olunması üçün önəmli bildirildi.

Con Podesta ABŞ-ın regional sülh gündəliyini dəstəklədiyini diqqətə çatdırdı.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin və onun əsasını təşkil edən beş fundamental prinsipin təşəbbüsünün məhz Azərbaycan tərəfi olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkəmiz regional sülh gündəliyini dəstəkləyir.

Görüşdə Azərbaycanla ABŞ arasında ikitərəfli gündəliyə aid məsələlər də müzakirə olundu

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da BMT Baş katibinin birinci müavini Amina Mohammedi də qəbul edib.

Bu barədə məlumatda deyilir:

- Amina Mohammedi BMT Baş katibinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Antonio Quterreşə çatdırmağı xahiş etdi. Dövlətimizin başçısı COP çərçivəsində BMT Baş katibini Azərbaycanda məmnuniyyətlə gözlədiyini dedi.

Qonaq ölkəmizdə COP29-un təşkil olunması işində Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyini yüksək qiymətləndirdi. O, BMT-nin aidiyyəti strukturları ilə Azərbaycan arasında COP gündəliyinin irəli aparılması üzrə əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə etdi, Azərbaycan nümayəndə heyəti ilə yaxşı əməkdaşlığın və əlaqələrin olduğunu vurğuladı.

Amina Mohammed Gələcəyin Paketi sənədinə Azərbaycanın da qoşulmasını və onu dəstəkləməsinə yüksək qiymətləndirdi. O, iqlim dəyişikliyi ilə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri arasında birbaşa əlaqənin olduğunu bildirərək, Azərbaycanın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin həyata keçirilməsində əldə etdiyi nailiyyətləri vurğuladı.

BMT Baş katibinin birinci müavini Azərbaycanın sədrlik etdiyi COP-da əsas mövzunun maliyyə məsələsi olacağına toxunaraq, yeni kəmiyyət maliyyə hədəfi ilə əlaqədar beynəlxalq

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası (UNFCCC) və Təşkilatın digər strukturları ilə əməkdaşlıqdan məmnunluğunu bildirdi.

Azərbaycan dövlətinin uzun illər beynəlxalq aləmdə fəal rolunu, həmçinin dünyanın global iştirakçıları arasında bir körpü olduğunu məmnunluqla vurğulayan Prezident İlham Əliyev COP29-un uğurla keçəcəyinə ümidvarlığını ifadə etdi.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa İttifaqı ilə fəal əməkdaşlıq həyata keçirdiyini, bir sıra Avropa ölkələri ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədlər imzalandığını vurğulayaraq, bildirdi ki, bütün bunlar Azərbaycanda COP29-un uğurla keçiriləcəyinə yaxşı əsas yaradır. Prezident İlham Əliyev ölkəmizin COP29-da konsensusun əldə olunması üçün səylər göstərdiyini bildirdi. Dövlətimizin başçısı "troyka" formatına toxunaraq, Azərbaycanın COP28-ə ev sahibliyi etmiş Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və COP30-a ev sahibliyi edəcək Braziliya ilə fəal işlər apardığını dedi.

Görüşdə COP29-un təşkili və ölkəmizin bu mötəbər tədbirə sədrliyi ilə əlaqədar fikir mübadiləsi aparıldı. Bakıda COP öncəsi keçirilən tədbirin önemi qeyd edilərək, burada aparılan müzakirələrin COP29-un gündəliyinin müəyyən olunması baxımından vacibliyi vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 9-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının beynəlxalq enerji və iqlim üzrə naziri Keri Makkarti-ni də qəbul edib. COP29-un əhəmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev onun keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycanın bir ildən də az vaxtı olmasına baxmayaraq, ölkəmizdə bu tədbirle əlaqədar yüksək səviyyədə hazırlıq işlərinin getdiyini bildirdi.

Azərbaycanın ölkələr və beynəlxalq aləmin global iştirakçıları arasında körpü qurulması işində fəal rol oynadığını deyən dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, ölkəmiz uzun illərdir beynəlxalq təşkilatlarla səmərəli əməkdaşlıq həyata keçirir və Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etmişdir. Bütün bunlar da COP29-un təşkili

üçün yaxşı əsas yaradır.

Söhbət zamanı Azərbaycanın və Böyük Britaniyanın COP komandaları arasında əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə olundu, Britaniya hökumətinin gündəliyində iqlim dəyişməsinin prioritet məsələ olduğu bildirildi.

Görüşdə bərpaulunan enerji sahəsində ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın perspektivləri, həmçinin Azərbaycanın COP-un gündəliyində duran prioritetləri və təşəbbüsləri müzakirə olundu.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın bərpaulunan enerji istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlərə toxundu. Ölkəmizin bərpaulunan enerji potensialının artması, Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında Qara dənizin dibi ilə çəkiləcək kabel xətti üzrə dördtərəfli layihə, həmçinin Mərkəzi Asiya ilə Azərbaycanı birləşdirən bərpaulunan enerji layihəsi barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Söhbət zamanı COP29-un gündəliyinin müəyyən edilməsi baxımından Bakıda keçirilən COP öncəsi tədbirin əhəmiyyətinə toxunuldu.

Moskvada Zəngəzur dəhlizi müzakirələri: nəticə gözləyəkmiz...

Paşinyanın sülh bəyanatlarının saxta olub-olmadığını məhz Naxçıvan bölgəsi ilə Azərbaycanın əsas hissəsi arasındakı dəhlizin açılıb-açılmaması ortaya çıxaracaq; Ermənistan rəhbərliyi Rusiyanın marağında olan layihənin əleyhinə olacaqmı...

MM-in komitə sədri: "Zəngəzur dəhlizi Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatına yeni can verəcək önəmli qapıdır"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Rusiyada olarkən yenə sülh müqaviləsindən danışdı. Bildirib ki, Ermənistan oktyabrda Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır və bu, onun rəsmi mövqeyidir.

Qeyd edək ki, baş nazir Nikol Paşinyan Moskvada MDB Dövlət Başçıları Şurasının dar tərkibdə keçirilən iclasında belə deyib. O bəyan edib ki, indi Ermənistan və Azərbaycan ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması, bir-birinə qarşı ərazi iddialarının olmadığına təsdiq və gələcəkdə belə iddialarla çıxış etməmək öhdəliyi kimi bir sıra fundamental məsələlər üzrə qərar qəbul etməlidir. MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası çərçivəsində Moskvada səfərdə olan Azərbaycan və Ermənistan liderləri Putinlə ikitərəfli görüşlər keçiriblər. Rusiya prezidentinin Azərbaycan və Ermənistan liderləri ilə görüşlərində Zəngəzur dəhlizi mövzusu müzakirə olunub. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib. "Yəqin ki, Putinin Əliyev və Paşinyanla danışıqları zamanı Zəngəzur dəhlizi mövzusunda toxunulub", - Kremlin sözçüsü vurğulayıb. Son vaxtlar Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı müzakirələr ya qapalı gədir, ya da nəticəvi bir hal olmadığı üçün səngiyib. Bu arada, İran-Ermənistan sərhədindən rus sərhəddçilərin erməni sərhəddçilərlə əvəzlənməsi barədə anlaşma da maraqlıdır. Dəhlizə nəzarət də Ermənistanda mı olacaq? Paşinyan deyib ki, Ermənistan öz ərazisində bütün kommunikasiyaları açmağa hazırdır. O bildirib ki, Ermənistan nəqliyyatın keçidini və Naxçıvanla Azərbaycan arasında boru kəmərinin çəkilməsi təmin etməyə hazırdır. "Beləliklə, Ermənistan qarşılıqlı suverenliyə hörmət etməklə sərhəd nəzarəti prosedurlarını sadələşdirməyə hazırdır".

Qeyd edək ki, gözlənilməyən əksinə olaraq Rusiyada üçtərəfli görüş alınmadı. Amma hər iki ölkənin lideri Putinlə görüşdü. Rusiyanın Zəngəzur dəhlizinə marağı bellidir.

Politoloq: "Moskvada Paşinyana yaxşı bələddirlər"

Heç şübhəsiz, ikitərəfli görüşlərin baş mövzularından biri də Zəngəzur dəhlizinin açılması olub. Prezident Putin Bakıda səfərində, daha sonra Azərbaycan Prezidenti ilə telefon danışığında dəhliz müzakirəsi aparmışdı. Sonradan Paşinyana zəngində də bu mövzudan bəhs etdiyi şübhəsiz idi. Düzdür, İranın dəhlizə qoçuğu var və Rusiyaya da məsələ ilə bağlı etirazını çatdırıb. Amma ona qalsın, İran Qarabağın Azərbaycanın nəzarətinə keçməsinə də arzulamırdı.

Bəs Moskvadakı görüşdən və açıqlamalardan nəse nəticə gözləyəkmiz?

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, MDB-nin Dövlət Başçıları Şurasının Moskvada keçirilən iclası çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin də bir araya gəlməsi təbii olaraq iki dövlət arasında həllini gözləyən məsələləri gündəmə gətirib: "Rusiya prezidenti Vladimir Putinin İlham Əliyev və Paşinyanla təkbətək görüşündə sülh müqaviləsi və Zəngəzur dəhlizinin müzakirəsi istisna deyildi. "Ermənistan öz ərazisində bütün kommunikasiyaları açmağa hazırdır", kimi bəyanatda Zəngəzur dəhlizinin açılması da önəmli məsələ olmalıdır. Çünki bu gün regionda davamlı sülhün və əməkdaşlığın bərqərar olması üçün Zəngəzur dəhlizinin açılması

şərtidir. Bu, həm də Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhə gedən önəmli addım olacaq. Təbii ki, dəhlizin açılması tək region dövlətləri üçün yox, eyni zamanda supergücləri də düşündürən məsələdir. Artıq bunu dərk edən Paşinyan MDB-nin Dövlət Başçıları Şurasının iclasında sülh müqaviləsini bağlamağında maraqlı olduğunu ifadə edib".

A.Nağıyev sözünə görə, dəhlizin açılışı və onun qorunması məsələsi də gündəmdə olan məsələdir: "Məlumdur ki, İranı ən çox narahat edən bu məsələ ilə bağlı Ermənistan dəhlizin özləri tərəfindən yaratdıqları mühafizə qurumları tərəfindən qorunacağını bəyan etmişdi. Lakin Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd qoşunları bu gün İranla sərhədi qoruyur və ən yaxşı variant kimi bu təklif Qərb bu yolla Azərbaycanla Ermənistan sərhədində kəşfiyyat materialları toplamaqla və özünəməxsus şəkildə dünyaya çatdırmaqla məşğuldur. Qərbin yeritdiyi bu siyasət eyni zamanda Ermənistanə revanşist qüvvələrin fəallaşmasına, aqressiyanın atmasına təkan verir".

Komitə sədri qeyd etdi ki, hazırda Azər-

baycanın əsas hissəsini Naxçıvanla birləşdirən Zəngəzur dəhlizi Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatına yeni can verəcək önəmli qapıdır: "Hesab edirəm ki, bu qapının açılmaq vaxtı artıq gəlib çatıb. Əvvəllər də qeyd edilmişdi ki, söhbət tək dəmir yolu xətlərindən deyil, kəmərlər və digər kommunikasiyaların da inşasından gedir".

A.Nağıyev xüsusilə vurğuladı ki, digər bir məsələ də ərazi iddiaları ilə çıxış etməmək öhdəliyi kimi bir sıra fundamental məsələlər üzrə qərarın qəbul edilməsidir: "Təbii ki, Ermənistan bununla əlaqədar konstitusiyaya dəyişikliklərini qəbul etməlidir. Paşinyanın oktyabrda sülh müqaviləsi imzalanmasına hazır olması inandırıcı görünür, çünki ərazi bütövlüyü, iddialar əsas məqam kimi qalmaqdadır. Moskvadakı görüşdən və açıqlamalardan belə nəticə çıxarmaq olar ki, bu gün əsas şərt qoyan tərəf Azərbaycan olmalıdır və müsbət addımlar üçün, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün heç bir vasitəçi olmadan masa arxasına eyləşmək lazımdır, burada da Azərbaycanın yürütdüyü kimi müstəqil daxili və xarici siyasət yürütmək lazımdır, məhz buna görə də üçtərəfli görüş alınmadı..."

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, politoloq Tural İsmayilov isə bu fikirdədir ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının reallaşmağı ilə bağlı artıq ortada konkret, əməli işlər var:

"Laçın şəhərinin 2025-də MDB-nin mədəniyyət mərkəzi elan edilməsi tarixi hadisədir"

"Prezident İlham Əliyevin oktyabrın 8-də Moskvada keçirilən MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirakı, keçirdiyi ikitərəfli və çoxtərəfli görüşlər ölkəmizin milli maraqlarının təminatı baxımından çox faydalı oldu".

Bunu millət vəkili Azay Quliyev bildirib.

O, "MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında etdiyi çıxış zamanı cənab Prezident MDB Humanitar Əməkdaşlıq Şurasının qərarına istinad edərək Laçın şəhərinin 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət mərkəzi elan edilməsini bildirdi və xüsusilə olaraq vurğuladı ki, Laçın 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistanın işğalı altında olub, işğal zamanı tamamilə dağıdılıb, hazırda isə bərpa olunur və keçmiş məcburi köçkünlər doğma şəhərlərinə geri qayıdır (cənab Prezident bu sözləri deyəndə düz yanında oturan Paşinyanın ruhsal vəziyyətini təsəvvür etmək çətin deyildi)", - deyərək qeyd edib: "Ermənistanın da daxil olduğu MDB-nin verdiyi bu qərarın çox böyük siyasi, mənəvi və hətta dəyərli geosiyasi əhəmiyyəti var. Çünki Laçın sözünü, "Laçın dəhlizi"ni ermənilər və onların havadarları son 3 ildə çox istismar etdilər, ölkəmizə qarşı kampaniyaya çevirdilər. Artıq ermənilərin "sayəsində" Laçını dünyada tanıyanların sayı çoxdur. İndi dünya Azərbaycanın vüqarlı şəhəri olan Laçını həm də MDB-nin mədəniyyət mərkəzi kimi də tanıyacaq.

Heç şübhəsiz ki, bu, qərar Azərbaycanın tarixi Zəfərinin, Ermənistanın isə acı məğlubiyyətinin bir daha təsdiqi və MDB səviyyəsində etirafıdır.

Bu, həm də o deməkdir ki, 2025-ci ildə MDB çərçivəsində, o cümlədən ayrı-ayrı üzv ölkələrdə Laçın şəhərinə həsr olunan müxtəlif mədəni tədbirlər keçiriləcəkdir. Yəqin ki, Ermənistan bu tədbirlərin birbaşa iştirakçısı olmayacaq, lakin MDB-nin üzvü kimi rəsmən bu tarixi şöhlənin təşkilatçılardan biri statusunu daşımalı olacaq.

Bir sözlə, qəbul olan qərar tarixi qərardır və Azərbaycanın diplomatik qələbəsidir.

Təbriklər!"

"Tehranda 3+3 formatlı Xarici İşlər Nazirlərinin görüşündə də İran ərazisindən Azərbaycanın Naxçıvana quru yolunun formalaşdırılması məsələsi müzakirə edilib. Azərbaycanla İran tərəfindən artıq bu məsələ ilə bağlı əməli addımlara start verilib. Zəngəzur dəhlizinin alternativini kimi bu layihə işləkdir. Ancaq digər tərəfdən Ermənistan təəsüflər olsun ki, 10 noyabr bəyanatını yerinə yetirmədi. Hələlik Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələni bloklaşdırmağa davam edir və əlbəttə ki, belə olan təqdirdə Ermənistanın özəlliklə Qərbdəki havadarlarının təxribatları vasitəsilə Zəngəzur dəhlizinə əngəl törətməyi həmçinin Zəngəzur dəhlizində rus vespesinin təhlükəsizliyini təmin etmək ehtimallarını da sıfırlamağı bu layihənin Ermənistan tərəfindən ciddi şəkildə sabotaja uğradılmasına yönəlib".

T.İsmayilovun fikrincə, hər halda, Azərbaycan Mehri üzərindən Naxçıvana quru keçidlə bağlı öz ritorikasını və siyasətini davam etdirəcək: "Amma biz hansısa güc yolu ilə, yaxud digər vasitələrdən istifadə edərək Zəngəzur dəhlizini zorla açmaq niyyətində deyilik. Baxmayaraq ki, Ermənistan Azərbaycanı

Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı hərbi aqressivlik və hərbi ritorika göstərməyə çalışmaqda ittiham etməyə davam edir. Ancaq istənilən halda hesab edirəm ki, Azərbaycanın bu məsələdə mövqeyi sabitdir. Sülh şəraitində, barış şəraitində, iki ölkənin anlaşması şəraitində bu dəhlizin açılmasını istəyirik. Ancaq faktiki olaraq Ermənistanın və Ermənistanın Qərbdəki havadarlarının indiki tormozlayıcı mövqeyi yaxın zamanda dəhlizin açılma imkanlarını sual altına alıb. İstənilən halda Azərbaycanı da tam güvənə bilməz. Bizim qarşımızda forpostu olduğu ölkəyə qarşı belə, siyasi dəllalliq edən bir ölkə var".

Beləliklə, Nikol Paşinyanın sülh bəyanatlarının saxta olub-olmadığını məhz Naxçıvan bölgəsi ilə Azərbaycanın əsas hissəsi arasındakı dəhlizin açılıb-açılmaması ortaya çıxaracaq. İndi sual budur: Ermənistan rəhbərliyi Rusiyanın marağında olan layihənin əleyhinə çıxacaqmı? Mövqenin dəqiqləşdirilməsi üçün çox az zaman qalıb...

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Deputat, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov "Yeni Müsavat" a geniş müsahibə verib. Uzun fasilədən sonra baş tutan söhbətimizdə son seçkilərdən tutmuş, parlamentin hazırkı tərkibinə, Ermənistanın təxribatlarından, gözlənilən bələdiyyə seçkilərinə, ABŞ-ın anti-Azərbaycan mövqeyindən yeni cərimələrlə bağlı gündəmdə olan qanun layihəsinə, çox məsələlərdən danışdıq və maraqlı bir söhbət alındı.

- Siyavuş bəy, siz yay tətilində də işlədiniz. Sessiya bitən kimi, YAP-ın Mərkəzi Seçki Qərargahında fəaliyyətə başladınız və indi də yeni çağırışın payız sessiyası başladı. Yorulmamısınız?

- Yox, əksinə. Azərbaycanda gözəl bir deyim var: "İş insanın cövhəridir". İnsan işlədikcə daha çox məsuliyyət hiss edir və işgüzarlıq insanı səfərbər edir. Biz yay boyu burda da işlədik, daha sonra Seçki Qərargahının üzvü kimi çalışdıq. Prezident seçkiləri ilə bağlı hesabatlara təqdim edəndən sonra artıq parlament seçkiləri elan olundu və ikinci mərhələyə başladıq. Partiyamızın Seçki Qərargahı çox aktiv işlədi. Gecə saat 12-dən tez orada işıq sönmürdü. Başda aparat rəhbəri Tahir Budaqov olmaqla, işçilər 12-dən tez işdən getmirdi. Təsəvvür edin, 125 dairədən namizəd olanların hər biri üçün 70 səhifəlik sənəd hazırlanır. Bunların imzalarının toplanması, plakatlarının hazırlanması...

Başqa bir qrup seçki platformalarını, digəri şüarları hazırlayırdı, dizaynla məşğul olanlar var idi. Bəzən seçkini sadə bir məsələ kimi düşünlər, sonra da seçki haqqında mənfi rəy söyləyirlər. Əgər seçkidə komanda yoxdursa, seçkiyə getmək qeyri-mümkündür. Əgər siyasi partiya üzvü deyilsə, siyasi dəstəyi yoxdursa, onun, hər halda, seçki qərargahı olmalıdır, ən azı 30 tərəfdarı fəaliyyət göstərməlidir. Ümumilikdə biz də işləyir-ışləyir dincəldik. (Gülür)

- Qarşıdan növbəti seçki gəlir, bu dəfə bələdiyyə. Yəqin bu seçkidə də olacaqsınız. Seçki prosesində Siyavuş Novruzov personası artıq əvəzolunmaz şəxs təsəvvürü yaradıb, bəzən sosial şəbəkələrdə də bu haqda yazırlar. Özünüznün yanaşmanız maraqlıdır.

- Mən hələ 1990-cı ildən, birinci parlament seçkilərində, rəhbərlik akademik Fərməz Maqsumovun vəkilli, səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdum. Həmçinin bir neçə nəfər Heydər Əliyev tərəfdarları - Murtuz müəllim və digərləri müxtəlif dairələrdən namizədlərini irəli sürmüşdülər, biz də onlara kömək edirdik. İlk dəfə 1993-cü ildə Ümummilli liderin namizədliyi irəli sürüləndə artıq səlahiyyətli nümayəndə kimi seçki prosesində fəaliyyət göstərmişəm. Ondan sonra 1998-2003 və ardıcıl şəkildə... Paralel olaraq da parlament və bələdiyyə seçkilərində. Yeni mütə-

"Onlar Amerikanın kəşfiyyat orqanları ilə işləyir" - deputatdan ilginclə açıqlama

Siyavuş Novruzov: "Bu dəfə müharibə olsa, Azərbaycan əsgəri İrəvanda dayanacaq"

madi olaraq seçki qərargahında olmuşam. Təvəzökarlıqdan uzaq olsa da, qeyd etməliyəm ki, Azərbaycandakı Seçki Məcəlləsinə nəzəri-praktiki cəhətdən 3 nəfər bilirsə, biri mənəm.

- Amma deyəsən, şagird yetişdirmirsiniz...

- (Gülür) Yox, qərargahdakıların hamısı artıq yetişiblər və bilirlər. Doğrudan da bizim Seçki Məcəlləsi çox ağır məcəllədir.

- Bələdiyyələrlə bağlı nələri gözləyək?

- Bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı qanun layihəsi olacaq. Bələdiyyələrin üçdə biri azaldılır. Azərbaycanda 1606 bələdiyyə var. Vaxtilə 2700-ə qədər idi, mərhələli şəkildə birləşdirildi. Bu gün də çoxdur, elə yerlər var, 60-70 nəfər yaşayır, bələdiyyəsi var. Nə vergi yığa bilir, nə digər işləri görə.

- Bəs bələdiyyələrin statusu necə, artacaq mı?

- Bəli, statusu artacaq.

- Demək olarmı ki, qarşıdakı mərhələdə icra hakimiyyətlərinin yerini bələdiyyələr tutacaq?

- Tədrisən olacaq, bu prosesə birdən-birə keçmək çox çətindir. Bəzən Türkiyə nümunəsini çəkirlər. Türkiyədə vergilərin hamısını bələdiyyə yığır, tikintiye icazəni bələdiyyə verir, bələdiyyə polisi var. Məsələn, mülkiyyət vergisini verməyəndə, üstünə polisini göndərir. Bizdə vətəndaş bələdiyyədən tələb edir ki, küçəmi düzəlt, amma bələdiyyə torpaq vergisini istəyəndə vermir. Yaxud tullantıların daşınması başqa qurumdur, çünki orda pul var, onu bələdiyyəyə vermirlər. Amma təmizliyi bələdiyyədən soruşurlar.

- Qarabağda, Şərqi Zəngəzurda bələdiyyələr yaradılacaq mı?

- Yaranacaq. Ərazi bütövlüyümüz təmin olunandan sonra prezident və parlament seçkilərini keçirdik. İşğal dövründə də həmin ərazilərin sakinləri həmin iki seçkidə iştirak edirdilər. Amma məcburi

rəm. Böyük ağsaqqal idi, ondan məsləhət alırdıq. Rəhmətlik Hacı Mədr idi. Dostumuz Qənirə Paşayeva idi, Allah rəhmət eləsin. Onların yerləri görünür.

- Deputatlar ABŞ kongresmenləri ilə bağlı nazirə müraciət edib, həmçinin iclasda da tənqidlər səsləndi. Sizin nəzərinizcə, Amerika bizdən nə istəyir? Bunun qısa cavabı varmı?

ki, Azərbaycana qarşı beynəlxalq sanksiyaları və digər addımları işə salsınlar.

- Yeni İraqın Küveytə hücumundan sonra baş verənləri təkrar eləsinlər.

- Bəli, məqsədləri budur. Digər tərəfdən, bunların əsas məqsədi Azərbaycanın ərazisindən İrana müdaxilə etməkdir. Azərbaycan buna icazə vermir, deyir olmaz. Düzdür, İranın bizə namərd münasibətlərini də görmüşük, amma

Ona görə də bunlar azad olunacaq, başqaları eyni addımları atacaqlar ki, məsuliyyətə cəlb olunsunlar. Məsuliyyətə cəlb etməyəndə bu, düzgün çıxır. Təsəvvür edin, cinayət törədir, qanunu pozur, məsuliyyət daşır. Onda olur ölkinin erköyün uşağı.

- Siyavuş bəy, ölkəni zibiləyənələrə, tullantıların atılmasına görə sort cəzaların verilməsini nəzərdə tutan qanun layihəsi artıq ilk oxunuşda təsdiqləndi. Cərimələrin yüksək olması rezonans doğurub. Bir vətəndaş olaraq necə qarşılayırırsınız?

"Qanun deyir maşında əriyi yedin, dənəsini küçəyə atma!"

köçkünlər bələdiyyə seçkilərində iştirak edə bilmirdilər, çünki yerli strukturların yaradılması mümkün deyildi. Bu dəfə isə artıq azad olunmuş ərazilərə köçüb orada yaşayanlar bələdiyyələrini seçəcəklər. Hər bir yeni kənd yarandıqca, orda yeni bələdiyyə yaradılacaq və seçkilər keçiriləcək.

- Siyavuş bəy, parlamentin yeni tərkibi ilə bağlı fikirləriniz necədir? Deputat, komitə sədri olaraq hazırkı tərkibdən razısınız mı?

- Parlamentin tərkibində bir xeyli dəyişiklik oldu. Əvvəlkilərdən fərqli olaraq bu seçkilərdən fərqli olaraq, həm köhnə deputatların, təcrübəli, peşəkar deputatların yenidən seçilməsi - onların sayı 40-a yaxındır - eyni zamanda kifayət qədər savadlı, öz sahələrində təcrübəsi olan yeni şəxslərin seçilməsi təqdir olunandır. Beynəlxalq sahə, iqtisadiyyat, hüquq üzrə mütəxəssislər var ki, seçiliblər, parlamentdə də əlavə təcrübə qazanacaq, çoxşaxəli qanunların qəbul olunmasında da aktiv fəaliyyət göstərəcəklər. Qanunvericilik baxımından bizim ilk iclasımız idi. Tədrisən onların aktivləşməsi hiss olunacaq.

- Yeri görünən deputatlar necə, varmı?

- Var. Dostlarımız var ki, seçilməyib. Dünyasını dəyişənlər var, rəhmətlik Fəttah Heydərovun adını çəkməyə

Azərbaycan dövləti deyir ki, İran mənim qonşumdur! Bombalar atılsa, oradakı azərbaycanlıların başına töküləcək. 1-2 milyon qırılsa, amerikanların vecinə olmayacaq, amma mənim qanımdan, canımdan olan qardaşlarımdır. Həmçinin onların Azərbaycanı axışığa gəlməsi təhlükəsi var, qaçqın ordusu yaranacaq. Ona görə də Azərbaycan bu məsələyə özünün çox kəskin mövqeyini qoyur, bu da Amerikaya sərf eləmir.

- Fransanın ardınca ABŞ-ın da hərəkəti keçməsi sanki bir anlaşma olduğu gənaətini yaradır. Elə deyilmi?

- Təbii ki. Bunlar eyni mərkəzdən idarə olunur. Eyni addımlardır. Hətta bəzən görürsən ki, Azərbaycanın daxilində bəzi müxalif qüvvələri hərəkət keçirlər. Görürsünüz, 60 kongresmeni az qala milli qəhrəmana çeviriblər ki, Azərbaycana sanksiya tətbiq olunacaq. Əgər Azərbaycana sanksiya tətbiq edəcəklərsə, bunun əziyyətini Azərbaycan xalqı çəkəcək. Deməli, səni xalq maraqlandırmır, səni maraqlandırır ki, Azərbaycana sanksiya tətbiq olunsun, xalq əziyyət çəksin, ölkənin iqtisadi münasibətləri korlansın, ictimai-siyasi münasibətlər pozulsun.

- Ola bilmə ki, hakimiyyət COP29 ərəfəsində ölkəmizə qarşı bədnam qüvvələri arqumentsiz qoymaq, çıxılmaz duruma salmaq üçün geniş amnistiya elan etsin, yaxud əfv versin?

- Orası elədir. Amma Azərbaycanda 70-dən artıq əfv imzalanıb, amnistiyalar verilib. Özü də bu, hansısa tədbirə görə olmayıb, bu, Azərbaycan dövlətinin özünün məramından irəli gəlir. Azad edən kimi, yeniləri... Tofiq Yaqublunu neçə dəfə azad etmək olar? Digərləri də həmin kimi. Qərbdəkilərə lazımdır ki, onlar həbsdə olsun.

- Burada nə deyir? Qanun deyir maşında əriyi yedin, dənəsini küçəyə atma! Almanı yedin, qabığını yola atma! Yaxud suyu içirsən, qabını tullayırsan kənara. Bakı şəhərində zibilqabları kifayət qədərdir. Ola bilər kənarlarda, gecəqondularda problem qalır. Amma normal binaların hamısının həyətində zibil qabları var, özü də hər gün daşınır, təmizlənir, dezinfeksiya olunur. Siqareti çəkəndin, kənara tullama! Türkiyədə qanun var, üzr istəyirəm, yerə tükürmək olmaz. Deyir sən türk torpağına tükürürsən? Görəndə cərimə edirlər. Təbii, cərimələr olmalıdır ki, insanlar qanunlara riayət eləsin. Sənin etdiyin hərəkət bəlkə sənə rahatlıq gətirir, amma üçünü də narahat edir. Hüquqlar da o vaxt məhdudlaşır ki, digərlərin hüququ pozulur. Sən digərinin hüququnu niyə pozursan ki? İki nəfər oturub, siqaret çəkməyən adamlardır, gəlib onların yanında siqareti qoyursan damağına. Adamların üstündən qoxu gəlir, nəfəs almasında problem yaranır, yaxud uşaq oynayır kənarda, baxır sənə, pis nümunə götürür.

- Bundan əvvəl də simvolik cərimələr var idi, amma vəziyyət dəyişmədi. Qanun işləyəcək mi? Etilazçıların arqumenti budur ki, ölkədə minimum əmək haqqı 345 manatdır, amma siqaret kötyünə görə 300 manat cərimə nəzərdə tutulur...

- Eləməsin də, bundan zorla pul alan yoxdur ki. Zibiləməsin, cərimələnməsin! Kimsə gəlib sənin cibinə girib, zorla pulunu çıxartmır ki... (Gülür) Özü də burada digər tərəf də var axı. Deyir zibilə daşımayan da məsuliyyətə cəlb olunacaq. Öhdəlik götürmüşsən, zibilə daşımalsan.

- Siz siqaret çəkmirsiniz, eləmi?

- Yox.

□ **Elşad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistan Azərbaycanla sərhəddə üzərində səlibçi xaçı əks olunan dövlət bayrağı qaldırıb. Bəllidir ki, Ermənistanın dövlət bayrağı üzərində xaç təsviri yoxdur. Belə görünür ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı səlibçi niyyətini ifadə etmək üçün dövlət bayrağı üzərində dəyişiklik etmək qərarına gəlib. (APA)

Səlib (xaçlı) yürüşlərini simvolizə edən xaç elementi ni bayrağın üzərinə əlavə edib, Azərbaycanla sərhəddə qaldıran Ermənistanın hansı məqsədlər güddüyü bu addımdan aydın görünür.

Səlib (xaçlı) yürüşlərini simvolizə edən xaç elementi ni bayrağı üzərinə əlavə edib, Azərbaycanla şərti sərhəddə qaldıran Ermənistanın bu davranışı nə anlama gəlir? Bakının reaksiyası nədir?

Deputat Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistanın ali siyasi, hərbi rəhbərliyi ikibaşlı və ikiüzlü oyununu oynamaqda davam edir: “Bir yandan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının Moskvada keçirilən toplantısında ölkəsinin həтта oktyabr ayı ərzində Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduğunu bəyan edir, ölkənin prezidenti Vaaqn Xaçaturyan COP29-a qədər Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduğu anonsunu verir, bir yandan da Ermənistan dövləti Azərbaycanla sərhəddə üzərində səlibçi xaçı əks olunan dövlət bayrağı qaldırır. Halbuki Ermənistanın dövlət bayrağı üzərində heç bir xaç təsviri yoxdur. Onda sual yaranır ki, məhz Azərbaycanla şərti sərhəddə səlib yürüşlərini simvolizə edən xaç elementinin bayrağın üzərinə əlavə edilməsində məqsəd nədir. Mənə belə gəlir ki, bu sualın cavabını tapmaq üçün

uzun xəyallara dalmağa ehtiyac yoxdur. Burada çox ciddi mesaj var. Səlibçilərin yürüşünün hansı effekti doğurduğunu nəzərə alıb Azərbaycana belə hədələyici mesaj ötürmək istəyirlər. Azərbaycanla əzələ dilində danışmaq istədiklərinin ən azı fonunu yaradırlar. Bir tərəfdən sülh göyərçini rolunda özünü təqdim edib, digər tərəfdən isə qırğı kimi davranış irəli sürmək istəyirlər. Hesab edirəm bütün bunlar nəticə etibarilə Ermənistanın sülh prosesində səmimi olmadığına göstəricisidir. Nikol Paşinyanın bugünlərdə Fransaya etdiyi üç günlük səfər və bu səfər çərçivəsində Fransanın prezidenti Emmanuel Makronla Yelisey sarayı önündə qucaqlaşmalar, onun tirajlanması, eyni zamanda Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Polşaya səfəri və burada təhlükəsizliklə bağlı forumda iştirakı, bu forum çərçivəsində Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi ittihamlar, xüsusilə də guya Azərbaycanın sülh istəmədiyini, guya Azərbaycanın Ermənistanı ərazi iddialarında olması kimi bəyanatlar verilməsi onu göstərir ki, Ermənistan əslində sülh müqaviləsi imzalamaq istəmir. Ermənistan Azərbaycana elə şərtlər irəli sürür ki, Azərbaycan dövlətinin onu qəbul etməsinin mümkün olmadığı öncədən bəllidir. Məsələn, Paşinyan sülh danışıqlarında 80 faiz məsələlərin razılaşdırıldığını deyir və dərhal da bu çərçivədə sülh müqaviləsi

Ermənistanın xaçlı səlib anonsu - Bakıdan sərt reaksiya

Elman Nəsirov: “İrəvan siyasi riyakar hoqqabazlığını davam etdirir”
İlyas Hüseynov: “Sanki geopolitik, böyük bir müharibənin axtarışındadırlar”

imzalamaq təklifi verir. Bəs onda 20 faizi mötərizəyə alıb nə zamana saxlayırsan, niyyətin nədir, gələcək nəsillərmi bununla məşğul olsun, yenə də gələcək münafişə üçün əl yeri qoyursan?! Ermənistanın məhz 20 faiz məsələni gələcəyə saxlamaq

la şərti sərhəddə ucaltmasıdır. Ona görə də hadisələrin ən mürəkkəb ssenarilərdə inkişafına görə məsuliyyəti Ermənistanın üzərinə düşəcək və eyni zamanda onu himayə eləyən tərəflərin üzərində olacaqdır.”

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov isə bildirdi ki, sosial şəbəkə seqmentində yayılan videoda Ermənistanın Azərbaycanla şərti sərhəddə üzərində səlibçi xaç simvolu olan Ermənistan bayrağının qaldırıldığı açıq-aydın görünür. Bu cür addımlar yalnız regionda gərginliyi artırır, sülhə qarşıdır: “Ermənistan xristianlığı da im sünü şəkildə təbliğ və istismar edib. Azərbaycana qarşı irəli sürüldüyü ərazi iddialarına xristianlıq elementləri qatmağa çalışıb. Birinci və ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı da erməni əsgərlərinin, hərbi texnikalarının üzərində xaç işarələrinin çəkilməsinin şahidi olmuşuq. Bununla Ermənistan həm də dini müharibə rəyi formalaşdırmağa çalışırdılar. Bununla həm də sivilizasiyalararası müharibəyə cəhdlər həyata keçirirdi. Lakin birinci Qarabağ mü-

haribəsindən fərqli olaraq onlar ikinci Qarabağ müharibəsində öz istəklərinə nail ola bilmədilər. Bu məkrli niyyətləri fiaskoya uğradı. Çünki Azərbaycan öz həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırırdı. Ermənistanın ənənəvi çirkin siyasəti hazırda da davam edir. Ermənistan öz xislətindən əl çəkmir, məkrli oyunlarından geri çəkilmir, regionda təhlükəsizliyə təhdid yaradır. Bu təhdidlərdən və oyunlardan biri də məhz Azərbaycanla şərti sərhəddə səlib yürüşlərini simvolizə edən xaçlı bayrağın qaldırılmasıdır. Bu cür addımlar heç bir nəticə verməyə də, Ermənistan haqqında aydın təsəvvürləri formalaşdırır. Ermənistan bununla sülhdə maraqlı olmadığını nümayiş etdirir, yenidən Azərbaycan torpaqlarını işğal etmək məqsədlərini ortaya qoyur. Ermənistanın Azərbaycanla sərhəddə tərribatlarla hazırlaşdığının işartılarını görürük. Sanki geopolitik, böyük bir müharibənin axtarışındadırlar. Əgər hər hansı gərginlik olacaqsə, bunun məsuliyyəti Ermənistan rəhbərliyinin üzərinə düşəcəkdir.”

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Gürcüstan Rusiya ilə barış yolunda - ərazilərini geri ala biləcəkm...

Moskva-Tiflis yaxınlaşması və Lavrovun açıqlaması Abxaziya və Cənubi Osetiya probleminin həll olunacağına ümid yaradıb; əgər bu ay inqilab olmasa...

“Rusiya Federasiyası ilə münafişənin həlli Gürcüstanın ən mühüm prioritetlərindən biridir”. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, bu barədə Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze danışmış. “Praqmatik siyasət və Rusiya ilə münafişənin sülh yolu ilə həlli də ən mühüm prioritetlərdən biri sayılır”, - deyər gürcü baş nazir qeyd edib.

Kobaxidze bununla bərabər, Avropa İttifaqı və ABŞ-la münasibətlərin yenidən əvvəlki səviyyəyə çıxarılmasının Gürcüstan üçün ən vacib vəzifə olduğunu da vurğulayıb. Gürcüstan son vaxtlar tamamilə yeni siyasət həyata keçirir və şübhəsiz ki, burada məqsəd Rusiya ilə barışmaqdır. Ekspertlərə görə, rəsmi Tiflis artıq o qənaətə gəlib ki, bölgədə Rusiya ilə konfliktlə olmaqla hansısa ciddi nailiyyətlər əldə edə, vaxtilə ilham olunmuş torpaqlarını geri ala bilməyəcək, Qərbin, Avropanın isə ona kömək etməsi, Rusiyanın Qafqazda təsirləri-

ni heç endirməsi mümkün deyil. Gürcüstan doğru siyasətmi seçib?

Lakin bu ay Gürcüstanda keçiriləcək parlament seçkiləri ölkənin müqəddəratını müəyyən edəcək. Seçkilərdə indiki hakim partiyanın qələbəsi Gürcüstanın Rusiya ilə yaxınlaşmasını sürətləndirəcək. Əgər

qərbpərəst müxalifət qalib gəlsə, yenidən Moskva-Tiflis münasibətləri korlana bilər. Rusiya kəşfiyyatı bəyan edib ki, Qərb Gürcüstanda çevrilişə hazırlaşır. Hər halda, Kreml “Gürcü arzusu”na əksinqilab üçün dəstək verəcək. Hadisələrin inkişafından asılı olaraq, Rusiya-Gürcüstan əlaqələrin-

də yeni baxış haqda danışmaq mümkün olacaq. Hazırkı gedişatda görünən budur ki, İvanışvili hökuməti Rusiya ilə yaxınlaşmağa ümid kimi baxır. Azərbaycanın torpaqlarını işğaldan azad etməsi, Rusiya ilə qurulan yüksək səviyyəli münasibətlər də Tiflis üçün preşendentdir. Gürcüstan hakimiyyəti

Putin Rusiyanın Abxaziya və Cənubi Osetiya problemini həll edəcəyinə inanır. Lakin vəziyyət fərqlidir. Əvvəla, abxazlar və osetinlər öz torpaqlarında yaşayırlar, oradan qovulan gürcülərdir. Eyni zamanda gürcü xalqında bizim qədər suverenliyini bərpa etmək ehtirası hiss olunmur.

“Hakim Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan Partiyası Abxaziya və Cənubi Osetiyanın müstəqilliyini tanımayacaq”. Partiyanın icraçı katibi Mamuka Mdinaradze deyib. “Agentura antimirill söz-söhbətlər ortaya atıb ki, guya Gürcü Arzusu qondarma Abxaziyanın və Cənubi Osetiyanın müstəqilliyini tanıyaraq, ölkəni konfederativ struktura keçirəcək. Bununla onlar seçkilərə təsir göstərməyə çalışırlar. Heç bir tanınma və ya buna bənzər antimirill məsələlər nəzərdən keçirilmir. Konfederasiyaya razılaşmaq işğal olunmuş ərazilərin tanınması deməkdir”, - Mdinaradze bildirib. Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov isə deyib ki, Rusiya Gürcüstanı tanınamamış Abxaziya və Cənubi Osetiya “respublikaları” ilə barışdırmağa kömək etməyə hazırdır. Onun sözlərinə görə, indiki Gürcüstan rəhbərliyi keçmiş vicdanla qiymətləndirir və tarixi barışıq istəyir: “Bu barışıq formatını ölkələr özləri seçməlidir”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, regionda müxtəlif siyasi qütblər var. Onun sözlərinə görə, siyasət bir elm sənətidir. Partiya sədri hesab edir ki, keçmiş prezident Mixail Saakaşvilinin hakimiyyətdə olduğu vaxtlarda Qərbin vədlərinə inanıb az qala Rusiyaya müharibə elan etmişdilər: “Nəticəsi də məlumdur. Həmin 5 günlük müharibə nəticəsində Abxaziya və Cənubi Osetiya özləri üçün müstəqilləşdilər, geri qayıtmaları qeyri-mümkün oldu. Xalqlarda da bir inamsızlıq var idi. Amma ərazi bütövlüyü demokratiyadan, hər şeydən üstündür. Nəzərə almaq lazımdır ki, Qərb regiondan uzaqdır, amma Rusiya müsbət imici olmasa da, kobud güc amilidir və proseslərə təsir edir. Bu faktor Azərbaycan tərəfindən 30 il ərzində nəzərə alınıb. Ona görə bir nümunə ortaya qoymuşuq”, - deyər A.Nağı bildirdi. AVP sədri qeyd etdi ki, Gürcüstan da real siyasətə qayıdıb, Rusiyadan jestləri qiymətləndirib konfederasiya yarada bilər: “Yeni Abxaziya, Cənubi Osetiya və Gürcüstan konfederasiyada birləşə bilərlər. Rusiya da mesaj vermişdi ki, bu iki subyektin maliyyəsi kəsilə bilər. Onlar da bu reallığı başa düşürlər”.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

İmaministiya

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bir nəfər yoldaş özünü 12-ci imam elan eləmişdi, sürüylə adamları qazlayırdı. Camaat ev-eşiyini, arvad-uşağını buna qurban eləyirmiş. Pul-para da ki ta heç zad - zibil kimi... Lakin ingilislər demişkən, bərbəzəkli karyeralar adətən zolaqlı paltarlı qurtarı və bunun varlanmağı əlaqədar orqanların diqqətini çəkdi. Bizdə pullu adamın ortaya çıxmağı təxminən bəzəkli paltar geyib cəngəllikdə şıllaq atmağa oxşayır. Parçalayırlar. Dərhal yekə akulalar çıxıb balaca akulaları yeyirlər. Bu bizim köhnə ənənədir. Görək gözə çarpmadan, xıdır-xıdır yeyəsən.

İndi isə işin gülünc tərəfi odur ki, imam müəllim türmədən şikayət yazıbdır, müsadirə edilən əmlakını geri istəyir. Püff... Ta sənin MTN generalından, KİV idarəsinin əski müdirindən, nə bilim, hansısa yolunmuş icra hakimlərindən nə fərqin oldu? İmam da qərardan şikayət verər? Həqiqi imam amin istəyər, amnistiya yox. Düzgün imam qənim olar. Məsələn, uzaqdan buluda əlini uzadar, oradan bir şimşək qılınc kimi çıxıb imama haqsız cəza kəsən hakimin keçəl təpəsinin düz ortasından vurur. Bir bəddua oxuyar, prokurorun - dövlət ittihamçısının övrəti gözəllik salonunda qaşını aldırdığı yerdə pinsetin ucu gözüne girər, boynunun dalından çıxar. Canım sənə desin, müsadirə edilən evin qapısını açmaq istəyərlər, lakin ilahinin hökmündən o qapı bağlı qalar, min dənə olimpiya çempionu çağırırsalar, müstəntiqin "Prado"sunun dalına qoşub dartsalar açılmaz. Ta imam azadlığa buraxılıb qapını öz açarı ilə, kamali-ədəblə açana qədər o mənzil bağlı qalmalıdır.

Mən müqəddəs hədislərdə dəfələrlə belə əhvalat oxumuşam. Məsələn, deyir bir dəfə hansısa imam şəhərə qoşunla hücum çəkir, lakin kafirlər qalanın darvazasını bağlayırlar. Bu vaxt qurban olduğum imam çəçələ barmağını salır darvazanın altına, hər tayı 250 ton olan qapını çıxarıb atır.

Bakıda bir seyid olub, 3 dəfə milisiyə gəlib bunu həbs eləsin, lakin maşın xarab olub, apara bilməyiblər.

Amma indiki imam apelyasiya verir... Həqiqətən cırılma dövründə yaşayırdı. Bütün sahələr üzrə deqradasiya prosesi gedir. Əlaqədar orqanlardan tələb edərim, buna son qoysunlar.

Bu temada yaxşı ata sözlərimiz var: "İmam şaftalı ağacı deyil hər yerdə bitir", "İmam tək-tək tapılır, tin başı Şümürdür" və sairə.

Söhbət əxlaqi dəyərlərdən düşmüşkən... Təzəlikcə bir xəbər gördüm, çox dıxor oldum: rayonda uşaq bağçasında uşaqlara az yemək verilməmiş. Bir boşqab videosu çəkmişdilər, içində dörd-beş makaron qırığı vardı və çəkilişin müəllifi kənardan şərh edirdi ki, bəs 1 boşqab "yemək" 5 uşağın naharıdır. "İndi bu uşaqları necə doyuzduraq, bağça müdiri ərzaqları satır-dağıdır" və sairə.

İşin, türkün sözü, ilginc tərəfi bu idi ki, videonu çəkən elə bağçanın əməkdaşı imiş. Sadəcə, keçmiş əməkdaşı. Müdir bunu və bir neçə nəfəri ixtisara salıb, görünür, nöqsanları ifşa etməklə müdirdən qisas almaq fikrinə düşmüşlər.

Bax, qeyri-səmimilik, riyakarlıq elə burada üzə çıxır. Niyə axı bu adamlar bu qüsurları işlədikləri zaman "görmürdülər"? Mənə dəyməyən qurd min yaşasın prinsipi haçana qədər keçərli olacaqdır? Ayıb deyilmi? Utanmırsınız mı? "Oyuncaq" filmindən sitat gətirsək, indi əsl əxlaqsız kimdir? Uşaqların yeməyini oğurlayan müdir, yoxsa işdən çıxarılanadək bunu görməzliyə vuran əməkdaşlar?

Təzəlikcə bir məclisdə söhbət düşmüşdü, iştirakçı zənən xeylağı erz etdi ki, namaz qılmağa başlayıbdır, çünki... ərri vaxtla orqan işçisi olub, çox günaha batıb, zənn edir əgər namaz qılsa, ərini "yuxarılarda", o biri dünyada-filanda bağışlayarlar. Yəni amnistiyaya salarlar.

Əslində bu cür işlərin adı din, mənəviyyat-filan deyil. Tərtəmiz bazarlıqdır. Bizim müsəlmanların Allah-təala ilə bazarlıq münasibətləri isə dərin köklərə məxsusdur. Özünü fikirlişin, səbəbini anlayarsınız.

İsrail ordusu Livanın cənubunda Marun el-Rəs bölgəsinə nəzarəti ələ keçirib və burada Tehran rejiminin inşa etdiyi "İran bağı"nı dağıdıb. "Yeni Müsavat" bildirir ki, İsrail ordusu məlumat yayıb. 2006-cı ildə İsrail sərhədinin 400 metrliyində salınan bağda Xomeyni və Xameneyin böyük portretləri, Qasım Süleymanın heykəli quraşdırılmışdı.

Portretlər və Süleymaninin heykəli də daxil olmaqla, İrana aid bütün nişanlar dağıdılıb, onların yerində İsrail bayrağı qaldırılıb. "Biz hələ də bunu daha böyük müharibə kimi qiymətləndirmirik". Bunu ABŞ Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibinin müavini Sabrina Sinqh Yaxın Şərqdəki vəziyyətin genişmiqyaslı münaqişəyə çevrilib-çevrilmədiyi barədə sualı cavablandırarkən deyib. "Ona görə də düşünürəm ki, vəziyyətə perspektivdən baxmaq vaxtdır. Müharibənin, hesablamalarımıza görə, hələ də qarşısı alınır", - S.Sinqh qeyd edib.

İsrail isə Livanın cənubunda atəşkəs rejiminin təbii üçün şərt olaraq "Hizbullah" hərəkatının silahlarını təhvil verməsini və qüvvələrini iki ölkənin sərhədindən şimala çəkilməsini tələb edir. Bu barədə "Al Arabiya" telekanalı diplomatik mənbələrə istinadən məlumat yayıb. "İsrail Livanda atəşkəs müqabilində "Hizbullah"ın silahlarını təhvil verməsini və Litani çayından şimala çəkilməsini tələb edir", - müsahiblərdən biri bildirib. Daha əvvəl İsrail Müdafiə Qüvvələri (İMQ) Beyrutun cənub ətrafında yerləşən Haret-Hreyk və Hadas rayonlarındakı bir neçə binaının sakinlərini təcili təxliyə olmağa çağırırmışdı.

"Hizbullah"ın rəhbəri Həsən Nəsrullah, ardından isə onun varisi Haşim Seyfəddinin öldürülməsindən sonra təşkilat idarəetmədə dəyişiklik etmək məcburiyyətində qalıb. "Asharq al-Awsat" qəzeti xəbər verir ki, bundan sonra təşkilat kollegial qaydada idarə olunacaq. Qəzet yazıb ki, hazırda Nəsrullahdan sonra baş katib vəzifəsində qalıb. "Asharq al-Awsat" qəzeti xəbər verir ki, bundan sonra təşkilat kollegial qaydada idarə olunacaq. Qəzet yazıb ki, hazırda Nəsrullahdan sonra baş katib vəzifəsində qalıb. "Asharq al-Awsat" qəzeti xəbər verir ki, bundan sonra təşkilat kollegial qaydada idarə olunacaq. Qəzet yazıb ki, hazırda Nəsrullahdan sonra baş katib vəzifəsində qalıb.

İsrail "İran bağı"nı məhv etdi, bayraq qaldırdı - Tehrana zərbə an məsələsi...

ABŞ Yaxın Şərqdəki vəziyyəti genişmiqyaslı müharibə saymır; analitikə görə, İsrail isə sülh axtarmır, istəyi tam qələbədir

var. Onlar kimin lider olması məsələsində yekdil fikrə malik deyillər.

"Hizbullah" silahlı birləşmələri Livanın cənubundakı sərhəd bölgələrində İsrail ordusunun elit bölmələrinin irəliləyiş cəhdlərinə müqavimət göstərir. "Hizbullah" məxsus Telegram kanalında bu barədə deyilir. Bildirilib ki, toqquşmalar zamanı azı 35 İsrail əsgər və zabiti ölüb, 200-ə yaxını isə yaralanıb. Yəhudi dövləti hazırda Livanda "Hizbullah"a, Qəzzada HƏMAS-a qarşı hərbi əməliyyatları davam etdirir. İranın ona zərbələrinə sui-qəsdlər və raket zərbələri ilə müəyyən hədəfləri vurmaq var. İran 180 ballistik raketini İsrailə atdı. Düşünürəm ki, İsrailin məqsədləri arasında İranın nüvə obyektlərini vurmaq olacaq. Bundan başqa, neft sənayesi ilə əlaqədar olan emal zavodları vurula bilər. Bu müharibə İran və Rusiyanı bir-birinə yaxınlaşdırır. Bu faktor özü Rusiyanın Yaxın Şərqdə olan nüfuzunu daha çox qorumasına yönələcək. Bu isə Yaxın Şərqdə daha mürəkkəb siyasi vəziyyət olmasını deməkdir.

İsrail Livanın cənubunda yaşayan radikal hizbullahçıları öldürür, qalanlarını isə şimala doğru getməyə məcbur edir. Yurd-yuvasından köçməyə məcbur edilən milyonlarla şiə ərəbin böyük hissəsi isə Suriya ərazisinə

keçir. Ərəb mətbuatında gədən məlumatlara görə, Suriyaya keçən şiələr böyük dəstələr halında Türkiyə sərhədinə doğru yol alırlar. ABŞ və İsrail planının anti-Türkiyə mahiyyəti də məhz burada gizlənilir.

Yaxın Şərq siyasəti üzrə politoloq Rüstəm Tağızadənin sözlərinə görə, İsrail tərəfi diplomatik cəhdlər və ya sülh axtarmır. Onun fikrincə, hökumətin istəyi tam qələbə qazanmaqdır: "İsrail və İran arasında rəqabət davam edir. Bu rəqabət arasında sui-qəsdlər və raket zərbələri ilə müəyyən hədəfləri vurmaq var. İran 180 ballistik raketini İsrailə atdı. Düşünürəm ki, İsrailin məqsədləri arasında İranın nüvə obyektlərini vurmaq olacaq. Bundan başqa, neft sənayesi ilə əlaqədar olan emal zavodları vurula bilər. Bu müharibə İran və Rusiyanı bir-birinə yaxınlaşdırır. Bu faktor özü Rusiyanın Yaxın Şərqdə olan nüfuzunu daha çox qorumasına yönələcək. Bu isə Yaxın Şərqdə daha mürəkkəb siyasi vəziyyət olmasını deməkdir.

Politoloqa görə, İsrailin "Hizbullah" liderlərini

öldürməsi proksi qüvvələr üzərində tam qələbə qazanması sayılır: "Livanda aparılan quru əməliyyatı da İsrail üzərində olan təzyiqləri artırır. Rusiya Yaxın Şərqdə unikal rol oynayır, İsrail, İran və Suriya ilə əlaqələrini balanslaşdırır. Rusiya Suriya rejiminin müttəfiqidir və burada hərbi mövcudluğa malikdir, tez-tez İran qüvvələri ilə birlikdə çalışır. Ancaq Moskvanın İsrailə də işgüzar münasibətləri var və xüsusilə Suriyada onların əməliyyatlarını əlaqələndirir. Rusiyanın əsas məqsədi regionda sabitliyi qorumaq və Suriyadakı maraqlarını təmin etməkdir. İsrail və "Hizbullah" arasında baş verən hər hansı qarşıdurma ABŞ, Rusiya və İran arasındakı daha geniş ittifaqlar və rəqabətlər tərəfindən müəyyən ediləcək. İsrail və ABŞ-ın sıx əməkdaşlığı davam edəcək, lakin Rusiyanın balanslaşdırıcı rolu və İranın proksi qüvvələrinə güvənməsi vəziyyəti daha da mürəkkəbləşdirə bilər. Bu, regional eskalasiya və daha böyük qeyri-sabitlik riskini artırır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Moskvada Vladimir Putinlə Nikol Paşinyan arasında ikitərəfli görüş keçirilərkən Rusiya prezidenti çıxışında iki ölkə arasında ticarət iqtisadi əməkdaşlığın olduqca uğurlu inkişaf etdiyini, Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsinin ötən il 7.4 mlrd. dollar olduğunu, bu ilin ilk altı ayında bu göstəricinin 2.5 dəfə artdığını və 8.3 mlrd dolları ötdüyünü söyləyib.

“Əgər bu temple davam etsək, bu il ticarət dövriyyəimizin həcmi 14-16 mlrd. dollar olacaq. Bu, rekord göstəricidir”, - deyər Putin bildirib.

Paşinyan isə çıxışında son aylarda İrəvanla Moskva arasında aktiv siyasi dialoqun getdiyini söyləyib. Bildirib ki, Avrasiya İqtisadi İttifaqı çərçivəsində hökumət sədri Mixail Mişustinin İrəvana səfəri zamanı ikitərəfli əməkdaşlıq və Ermənistan-Rusiya gündəliyi məsələləri kifayət qədər məzmunlu müzakirə olunub.

“Bu gün bu müzakirələr yekunlaşdırmaq üçün yaxşı firsətdir”.

Putin Paşinyanı Kazanda keçiriləcək BRICS sammitində növbəti ikitərəfli görüş keçirməyə dəvət edib.

Ermənistan iqtisadiyyatında real artım baş vermir, hansısa böyük istehsalatı mövcud deyil. Belə olan halda Rusiya ilə ticarət dövriyyəsinin sürətlə artımı maraqlı doğurmaya bilmir. Bu, Al-nin Rusiyaya tətbiq etdiyi sanksiyalardan yayınması üçün Ermənistanın göstərdiyi xidmətlər hesabındırsa, Qərb niyə buna göz yumur? Ermənistan niyə cəzalandırılırmı?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov oxucuların marağına səbəb olan statistika açıqladı: “Ermənistan hər yerdə və hər işdə olduğu kimi bu məsələdə də riyakarlıq, ikiüzlülük nümayiş etdirməklə məşğuldur. Baxın, bunlar bir tərəfdən Qərbin istəyi ilə Rusiyadan uzaqlaşır və Rusiyanı Cənubi Qafqazdan çıxartmaq üçün çaba göstərilir, digər tərəfdən Rusiya ilə ticarət əlaqələrini “bənzəri olmayan bir sürətlə inkişaf” etdirirlər. Bu necə ola bilər axı? Məntiq harada qaldı? Mənim bu günlərdə Ermənistan Dövlət Statistika Komitəsinin saytının məlumatları əsasında bu məsələ ilə bağlı apardığım araşdırmanın nəticəsini təqdim edirəm.

Bütün dünya bilir ki, bu gün Ermənistan Amerika Birləşmiş Ştatları başda olmaqla Qərbin Rusiyaya tətbiq etdiyi minlərlə sanksiyanı sadəcə ayaqları altına alıb. Ermənistan bu sanksiyalarla idxalı Rusiyaya qadağan olunmuş malları və ilk növbədə Rusiyanın hərbi sənayesi üçün bu gün hava-su kimi lazım olan məhsulları elə həmin sanksiyaları tətbiq edən ölkələrdən alıb öz ərazisinə gətirir və sonradan onları başqa mal-məhsul adları ilə Rusiyaya ixrac edir. Bununla da Ermənistan Ukrayna müharibəsində Rusiyaya bənzəri olmayan bir “qardaş” xidməti göstərir. Rusiya öz hərbi sənayesi üçün zəruri olan bu məhsulların köməyi ilə istehsal etdiyi silahlarla Qərbin müdafiələri dollar həcmində ma-

Ermənistan-Rusiya ticarət dövriyyəsinə artıran gizli səbəblər - Al sanksiyalarının nəticəsi, yoxsa...

“Qərb bu əməllərinə görə İrəvanı cəzalandırmaq və ona sanksiyalar tətbiq etmək əvəzinə...”

liyyə və hərbi yardımlar göstərdiyi Ukraynanın başına od yağıdır. Qərb isə bu əməllərinə görə Ermənistanı cəzalandırmaq və ona sanksiyalar tətbiq etmək əvəzinə, ona indiyə qədər göstərdiyi yardımların həcmi bir neçə dəfə artırır. Bu nə deməkdir? Bu qədər məntiqsizlik, bu qədər yaramazlığı etməkdə Qərb məqsədi nədir? Ukraynaya Rusiyaya qalib gəlmək üçün yüz milyardlarla dollar həcmində yardım edən Qərb onun sanksiyalarını çəynəyib üzünə tükürən Ermənistanın bu əməllərini nədən görməzdən gəlir və hələ Ermənistanı göstərilən yardımların həcmi də artırır. Biz bütün bunlardan sonra Qərbin ədalətinə, demokratiyasına necə inana bilərik?

Gələn dediklərimizin xəritəsini Ermənistan Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytıdan götürdüyümüz rəqəmlərlə çəkək. Baxın, əgər Rusiyanın Ukraynaya qarşı başladığı müharibədən öncəki 2021-ci ildə Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsi 8 milyard 362 milyon ABŞ dolları olmuşdusa, 2023-cü ildə bu rəqəm 254% artaraq 21 milyard 310 milyon dollara çatmış, cari ilin sonunda isə onun 4,2 dəfə (420%) artaraq 35 milyard dollara çatması gözlənilir. Xatırladaq ki, nefti, qazı və digər enerji resursları olmayan, 2020-ci ildə böyük hərbi və digər resurslarının itirilməsi ilə nəticələnən 44 günlük müharibədəki ağır məğlubiyyətə düşər olmuş bu ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 2013-cü ildə cəmi 5 milyard 865 milyon ABŞ dolları səviyyəsində olub. Təsəvvür edin, belə bir ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 2024-cü ildə 35 milyard dollara çatacaq, yəni 10 ildən bir qədər artıq zaman kəsiyində 6 dəfəyə qədər artacaq!!! Bu, təbii ki, Ermənistan kimi bir ölkə üçün real ola bilməyən fantastik bir göstəricidir. Bunu mümkün edən isə dediyimiz kimi, Rusi-

ya-Ukrayna müharibəsində Rusiyaya xaricdən idxalı qadağan olunmuş mal və məhsulları öz ərazisi üzərindən daşımaqla göstərilən “ayı xidmətidir”.

Gələn indi baxaq - öz idxal və ixracını Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sürətlə böyüdən Ermənistanın Rusiyaya ixracının həcmi bu illər ərzində necə dəyişib? Baxın, 2021-ci ildə, yeni müharibə başlamazdan bir il öncə, Ermənistanın Rusiyaya cəmi 840 milyon dollar məhsul ixrac edilib. İki il sonra, yəni 2023-cü ildə bu rəqəm 4,2 dəfə böyüyərək 3 milyard 540 milyon dollardan çox olub? Ermənistanın Rusiyaya ixracının həcmi bu il də sürətlə artmaqdadır və biz cari ilin yekunlarına görə daha böyük göstəricilərin şahidi olaçağıq.

Bir anlıq təsəvvür etmək belə mümkün deyil ki, əgər Rusiyaya bu “dəstəyi” Azərbaycan vermiş olsaydı nə baş verərdi. Heç şübhəsiz Qərb Azərbaycana qarşı amansız sanksiyalar tətbiq edərdi. Bəs Qərbin gözləri nədən kor olub Ermənistanın bu əməllərini görmür?”.

Deputat Azər Badamovun sözlərinə görə, Ermənistan-Rusiya münasibətləri heç də siyasi meydanda görünən kimi deyil: “Siyasi meydanda Ermənistan bütün uğursuzluqlarına görə Rusiya hərbi və digər resurslarının itirilməsi ilə nəticələnən 44 günlük müharibədəki ağır məğlubiyyətə düşər olmuş bu ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 2013-cü ildə cəmi 5 milyard 865 milyon ABŞ dolları səviyyəsində olub. Təsəvvür edin, belə bir ölkənin xarici ticarət dövriyyəsi 2024-cü ildə 35 milyard dollara çatacaq, yəni 10 ildən bir qədər artıq zaman kəsiyində 6 dəfəyə qədər artacaq!!! Bu, təbii ki, Ermənistan kimi bir ölkə üçün real ola bilməyən fantastik bir göstəricidir. Bunu mümkün edən isə dediyimiz kimi, Rusi-

nistanla Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi birdən-birə iki dəfə artaraq 5,6 milyard dollara çatır. 2023-cü ildə isə bu rəqəm 7,4, 2024-cü ilin 7 ayında isə 8,3 milyard dollar olur və ilin sonuna qədər isə 14-16 milyard dollar olacağı gözlənilir. Paşinyanın Moskvaya səfəri çərçivəsində Rusiya dövlət başçısı ilə ikitərəfli görüş keçirilir və dövlət başçıları iki ölkə arasındakı əməkdaşlıq dinamikasını müsbət dəyərləndirir. Həm də Rusiya dövlət başçısı Paşinyanı Kazana BRICS sammitinə dəvət edir və orada da ikitərəfli görüşün keçirilməsini indidən razılaşdırır. Bütün bunlar Rusiya-Ermənistan arasında münasibətlərin heç də siyasi səhnədə görünən kimi olmadığını sübut edir. Burada bir neçə sual meydana gəlir. Ermənistan-Rusiya ticarət dövriyyəsinin birdən-birə dəfələrlə artmasının səbəbi nədir? Yəni Ermənistanın real sektoru müvafiq dövriyyələr üçün çox aşağı səviyyədədir. Təbii ki, bu sualın bir cavabı var. Ermənistan Rusiyayı müəyyən qədər Qərbin sanksiyalarından yayındırır. Belə ki, Ermənistan şirkətləri Rusiya üçün vacib idxal-ixrac əməliyyatları reallaşdırır. Bu həm də Rusiya üçün vacibdir. Amma ortada qazanan Ermənistan olur. Məhz həmin idxal-ixrac əməliyyatları ilə Ermənistan olmayan yerdən milyardlar qazandırır. Başqa bir sual meydana çıxır. Qərb Rusiyayı sanksiyalardan yayındıranlara düşmənin gözü ilə baxır. Bəs Ermənistan heç bir sözün deyilməsinin kökündə nə dayanır? Təbii ki, Qərbin də siyasəti görünən kimi deyil. Qərblə Rusiyanın Ermənistanla bağlı maraqları üst-üstə düşür. Qərb səsini çıxarmaqla regiona yerləşməyə çalışır. Ona görə də Ermənistanı silahlandırır və Rusiyayı sanksiyalardan yayındırmaqna görə ona söz demir. Təbii ki, bu Qərbin riyakarlığının iç

Britaniya səfiri: “COP29-da razılığa nail olmaq üçün bütün tərəflərlə işləməyə hazırıq”

Biz COP29-da razılığa nail olmaq üçün bütün tərəflərlə işləməyə hazırıq. APA xəbər verir ki, bu barədə Böyük Britaniyanın Azərbaycan-dakı səfiri Fergus Auld bildirib.

O deyib ki, global iqlim fəaliyyətini sürətləndirməli, emissiyaları azaltmalı, global temperaturun 1,5° Selsi hədəfi əldə edə bilməliyik.

“Böyük Britaniya inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün iqlim və təbii məhsulların açılmasında liderlik edəcək. Biz Bakıda keçiriləcək COP29-da razılığa nail olmaq üçün bütün tərəflərlə işləməyə hazırıq”, - deyər səfir bildirib.

üzüdür. Qərb Azərbaycana gələndə isə ölkəmizi ədalətsizcəsinə təzyiq altına salmağa çalışır. Ermənistan gələndə isə hamı ona dəstək göstərir. Məhz torpaqlarımızın 30 ildə işğal altında qalmasına səbəb Qərbin riyakar siyasəti idi. Belə ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri ABŞ, Fransa və Rusiyadır. Məhz həmin ölkələrin triadası Azərbaycanı işğalla barışdırmağa çalışırdı və onlar Ermənistanın yanında idilər. İndi də Ermənistanın yanındadırlar və Ermənistanın yenidən gücləndirilməsinə çalışırlar. Belə bir ədalətsiz münasibətin bizə qarşı sərgilənməsi bizim azərbaycanlı və müsəlman olmağımızdır. Bəli, azərbaycanafobiya və islamofobiya mövqeyi sərgilənəndə düşmənlər də bir-biri ilə birləşirlər və səslərini çıxartmırlar”.

“Zaman-zaman yaxın-uzaq beynəlxalq güclərin məşası rolunda çıxış edən Ermənistan bu gün də eyni mövqedən çıxış edir. Amma maraqlıdır ki, bir-birinə qarşı zidd mövqedən çıxış edən həmin beynəlxalq güclər Ermənistanın səhər birinin, axşam digərinin “adaxlısı olması”nı da həzm edirlər”.

Bu fikirləri isə “Yeni Müsavat”a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov deyib: “Məlum olduğu kimi, oktyabrın 8-də Moskvada Vladimir Putinlə Nikol Paşinyan arasında ikitərəfli görüş keçirilərkən Rusiya prezidenti çıxışında iki ölkə arasında ticarət iqtisadi əməkdaşlığın olduqca uğurlu inkişaf etdiyini dedi. Putin Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsinin ötən il 7.4 milyard dollar olduğunu, bu ilin ilk altı ayında bu göstəricinin 2.5 dəfə artdığını və 8.3 milyard dolları ötdüyünü söylədi və əlavə etdi ki, əgər bu temple davam etsək, bu il ticarət dövriyyəimizin həcmi 14-16 milyard dollar olacaq. Mən elə məhz bu mə-

sələnin üzərində dayanmaq istəyirəm. Yəni real duruma baxanda bu iqtisadi artımın baş verməsi ciddi sualları doğurur. Ermənistan iqtisadiyyatında real artım baş vermir, hansısa böyük istehsalatı mövcud deyil. Belə olan halda Rusiya ilə ticarət dövriyyəsinin sürətlə artımı maraqlı doğurur. Ermənistan niyə cəzalandırılırmı? Yoxsa yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistanın səhər Qərbin, axşam isə Rusiyanın adaxlısı olması, bəli, xarici güclərin də işinə yararır?”

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Paşinyan iqtisadi amili nəzərə alaraq Rusiya və Avrasiya İqtisadi Birliyindən ikiəlli ya-pışmalıdır: “Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşdə Azərbaycanla əmtəə dövriyyəsinin 4,3 milyard dollar olduğunu deyərək, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşdə iki ölkə arasındakı ticarət mübadiləsinin ağız dolusu danışdı.

Beləliklə, Rusiya Ermənistanla ticarət mübadiləsinin həcmi Azərbaycanla ticarət mübadiləsinin 4 qatına qaldırmağı planlaşdırır. Belə olan halda Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını bəyənməyən Paşinyan iqtisadi amili nəzərə alaraq Rusiya və Avrasiya İqtisadi Birliyindən ikiəlli ya-pışmalıdır. Siyasi əlaqələrə Bakı ilə gücləndirən Kreml iqtisadi əlaqələrdə İrəvana üstünlük verir”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Son vaxtlar mediadan, sosial şəbəkələrdən Sumqayıt Tibb Mərkəzinə (STM) aid xəstəxanaların sözün əsl mənasında yaxşı sorğularını eşidirik, oxuyuruq. Diqqətçəkən məqamlardan biri də bir çox məşhur, uzman, xaricdə təhsil almış həkimin STM-də fəaliyyətə başlamasıdır.

Hansı ki, əvvəllər Sumqayıt sakinləri daha çox Bakıdakı xəstəxanalara gəlirdilər, çünki orada şərait, tibbi personal baxımından vəziyyət heç də ürekaçan deyildi. İndi isə vəziyyət fərqlidir.

Bu yaxınlarda öz müayinə və müalicəmiz üçün Sumqayıtda xəstəxanalarda olarkən ciddi dəyişikliklərin şahidi oldum. Həm müasir avadanlıqlarla təminat, həm icbari tibbi sığortanın çox sadə mexanizmlə tətbiqi, həm də xeyli yenilənmiş tibbi personal baxımından uğurlu işlər görülüb.

Sumqayıt Tibb Mərkəzində olarkən STM-nin direktoru Elnur Azadxanovla rastlaşarkən müsahibə xahişimizə də yox demədi.

Dosye:

Elnur Azadxanov 1976-cı ildə Cəlilabad rayonunun Prişib (indiki Göytəpə) şəhərində doğulub.

O, 1993-1999-cu illərdə Azərbaycan Tibb Universitetində təhsil alıb. 2006-cı ildə Əziz Əliyev adına Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda Kardiologiya ixtisası üzrə klinik ordinatoranı bitirib, 2010-cu ildə Türkiyə Cümhuriyyəti Fırat Universiteti Tibb Fakültəsinin "Kardiologiya Araşdırma və Uygulama Mərkəzi"ndə invaziv kardiologiya üzrə ixtisaslaşma təhsili alıb.

Mərkəzin yeni direktoru 2000-2002-ci illərdə Tərtər-Ağdərə istiqamətində "N" sayılı hərbi hissədə həkim kimi hərbi xidmətdə olub. 2003-2005-ci illərdə Cəlilabad rayonunun Göytəpə şəhərindəki Uşaq Xəstəxanasında həkim-pediatr, 2007-2011-ci illərdə Göytəpə şəhərindəki xəstəxanada həkim-terapevt, 2011-2020-ci illərdə Cəlilabad Müalicə Diaqnostika Mərkəzində Poliklinika şöbəsinin müdiri, həkim-kardioloq vəzifəsində çalışıb.

O, 2020-ci ilin fevral ayında Astara Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru, mart ayında isə Cəlilabad Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru vəzifəsinə təyinat alıb. 2024-cü ilin yanvarında isə STM-ə direktor təyin edilib.

E.Azadxanov Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 18 iyun 2693 nömrəli sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilib.

Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyətinin, Avropa Kardioloqları Cəmiyyətinin, Türk Dünyası Kardioloqları Birliyinin üzvüdür.

- Doktor, Sumqayıt Tibb Mərkəzinin strukturunu haqqda məlumat istərdim.

- Mərkəzimizin nəzdində 7 ailə sağlamlıq mərkəzi, 7 xəstəxana, Perinatal Mərkəz və Stomatoloji poliklinika fəaliyyət göstərir.

Sumqayıt Tibb Mərkəzi 110 min uşaq əhalisi olmaqla ümumilikdə 430 minə yaxın şəhər əhalisinə tibbi xidmət göstərir.

Sumqayıt Tibb Mərkəzində 4200-ə yaxın işçi çalışır. Mərkəzin tabeliyində olan tibb müəssisələrində gündəlik xidmət sayı 15-20 min arası dəyişir.

Ümumiyyətlə, bu gün ölkəmizin tibb müəssisələrində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin uğurlu nəticələrini görməkdəyik. Vətəndaşlara tibbi sığorta müəkkəb ürək-damar cərra-

Məşhur kardioloq insanlara nə tövsiyə etdi - STM-in rəhbəri ilə maraqlı söhbət

Elnur Azadxanov: "Hər il ortalama 17 milyon insan ürək-damar xəstəliklərindən ölür, Azərbaycanda da dünyada olduğu kimi, birinci yerdə bu xəstəliklər gəlir"

hiyyəsi, digər bahalı, tibbi məsrəfi yüksək olan xidmətlər, orqan transplantasiyası, koxlear implant əməliyyatları xidməti göstərilir.

- İnfrastruktur və maddi-texniki baxımdan tibb müəssisələrinin hazırkı vəziyyəti necədir?

- Əsas yeniliklərdən biri tibb müəssisələrində İKT (informasiya kommunikasiya texnologiyaları) infrastrukturunun qurulması və tibbi məlumatların elektronlaşmasıdır. Əhalinin keyfiyyətli tibbi xidmətlərə əlçatanlığı artırıldı və ilkin səhiyyə xidmətinin gücləndirilməsi məqsədilə ailə sağlamlıq mərkəzləri yaradıldı. Bütün xəstəxanalarda təcili yardım şöbələri yenidən quruldu. Maddi-texniki bazaya gəlincə, yenə də icbari tibbi sığortanın tətbiqindən sonra ölkədə sürətlə bu sahədə mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Nəinki paytaxtda və Sumqayıtda, bütün bölgələrdə tibbin son nailiyyətlərindən istifadə olunmaqdadır. Ən müasir KT, MRT cihazları, laboratoriyalar quruldu.

- Konkret Sumqayıt Tibb Mərkəzində nə işlər görülüb?

- Bu gün müasir təbabətin ümdə vəzifəsi, təməli düzgün diaqnostikadır. Müəyyən xəstəliklərin dəqiq diaqnozunun qoyulması üçün kliniki, biokimyəvi laboratoriyalar, funksional, instrumental diaqnostikalar tələb olunur. Cənab Prezidentin tapşırığı ilə bu istiqamətdə qarşıya qoyulan tələblər yerinə yetirilir. Dünyada 5 səviyyə laboratoriyası var. Bu gün ölkəmizdə TƏBİB tabeli xəstəxanaların əksəri 4-cü səviyyəli laboratoriyaya ilə təchiz edilib. Buradakı cihazlar öz sinfinin ən son modelləridir. Proseslər qeyd etdiyim kimi, tam avtomatlaşdırılıb. Sumqayıt Tibb Mərkəzində laboratoriyalar fəaliyyət göstərir.

- İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin Xidmətlər Zərfinə daxil olan 800-dək laborator xidməti tam şəkildə, ən müasir tələblərə və proto-

kollara uyğun olaraq aparılır. Laboratoriyalarda gündəlik 5000-dən yuxarı analiz aparılır.

Ambulator və stasionar pasiyentlər İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin Xidmətlər Zərfinə daxil olan laborator xidmətləri tam şəkildə, ən müasir tələblərə və protokollara uyğun olaraq əldə edə bilərlər.

Mərkəz maddi-texniki bazanın gücləndirilməsi məqsədilə 300-dən çox yeni tibbi avadanlıqla təchiz edilib. Bura KT, MRT, C-qollu rentgen, Fakto cihazı (kataraktın lazerlə aradan qaldırılması), A-B skan (göz almasının ultrasəs müayinəsi) və digər cihazlar aiddir. Perinatal Mərkəzdə daha öncə icra olunmayan - laparoskopik ginekoloji, neonatal cərrahi, uşaqlarda isə laparoskopik və neyrocərrahi əməliyyatlar icra olunur.

Bütün bu görülən tədbirlər tibbi xidmətlərin əlçatanlığının təminatına və keyfiyyətin artmasına yönəlib. Xəstəxanaların təmiri də sürətlə davam etməkdədir.

Mərkəzin tabeliyində olan 2 nömrəli Xəstəxana yenidən tikilib. Beşmərtəbəli, 165 çarpayılı xəstəxana vətəndaşlara həm ambulator, həm də stasionar şəkildə xidmət göstərir. Müasir standartlara cavab verən avadanlıqlarla təchiz olunmuş xəstəxana şəhər sakinlərinin xidmətindədir.

Digər uğurlardan biri də həkimlərin maddi, həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, əmək haqlarının dəfələrlə qalxması, bonus sisteminin tətbiqidir.

- Həkimlərin icbari sığorta, bonus sistemində reaksiyaları necədir?

- Fakt bundan ibarətdir ki, əgər həkimlərimiz əvvəllər özəl klinikalara üz tuturdularsa, son dövrlər əks proses baş verir. Tanınmış, uzman həkimlər özəl klinikalardan dövlət müəssisələrinə gəlirlər.

- Nümunələr göstərmə bilərsiniz?

- Onlarla nümunə göstərməyə bilərəm. Hər həftə artıq bu prosesin şahidi oluruq. STM-də hazırda uzmanlıq proqramını xaricdə keçmiş, xaricdə təhsil almış 7 peşəkar həkim cəlb olunub. Mənim burada direktor olduğum, fəaliyyətim dövründə xaricdə təhsil almış, eləcə də ordinaturla təhsilli 20 həkim Sumqayıt Tibb Mərkəzinə aid xəstəxanalarda işlə təmin olunub.

- Kimlərdir onlar?

- Moskvada uzun illər göz xəstəlikləri sahəsi üzrə çalışmış oftalmoloq cərrah, tibb elmləri doktoru, professor Sevinc Əsgərova STM-in 2 nömrəli xəstəxanasının oftalmologiya şöbəsinin müdiri təyin olunub. Həmin şöbədə digər uzman həkim Rəşad Dadayev fəaliyyətə başlayıb.

Bundan başqa, Türkiyə məzunu, uroloq Tural Balayev, uşaq cərrahiyyəsi üzrə uzman Araz Hüseynov bizim mərkəzimizin həkimləridir. Araz həkim 1-2 günlük uşaqlar üzərində müəkkəb cərrahi əməliyyatlar aparır. Uzman pediatr Günay Quliyeva da STM-i seçib. Bununla yanaşı, ölkənin ixtisaslı uşaq kardioloqu, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Elnur İmanov da mərkəzimizdə fəaliyyət göstərir. Hazırda mərkəzimizə aid xəstəxanada çalışmaq üçün uzman kardioloqdan müraciət var, yaxın vaxtlarda bu da təsdiqlənəcək.

Ümumən, apardığımız işlər nəticəsində kadr potensialımız güclənməkdədir.

- Elnur həkim, bu gün Sumqayıt sakinləri bütün cihaz və laborator müayinələri yüksək səviyyədə öz şəhərindəki xəstəxanalarda ala bilirmi? Bu şərait tam yaradılıbmı?

- Sumqayıt Tibb Mərkəzi tərəfindən göstərilən tibbi xidmətlər sırasına 198 yeni xidmət də əlavə edilib.

Mərkəzimizin xəstəxanalarında neyrocərrahi əməliyyatlar, uroloji əməliyyatlar, artroskopik əməliyyatlar, oynaqların

endoprotez əməliyyatları, travmatoloji əməliyyatlar, göz əməliyyatları, LOR əməliyyatları, qarın boşluğunda böyük həcmli müəkkəb əməliyyatlar, yenidoğulmuşlar üzərində həyata keçirilən müəkkəb əməliyyatlar, laparoskopik əməliyyatlar və ginekoloji əməliyyatlar icra olunur. Dəyəri bəla olan əməliyyatlar əlçatandır. Yeni tibbi xidmətin - birgünlük cərrahiyyəni də misal çəkə bilərəm.

Digər yeni xidmətimiz isə endoprotez əməliyyatlarının icrasındır. İyundan icra edilən əməliyyatların sayı 20-ni ötür. Nəinki, Sumqayıtdan, hətta regionlardan da vətəndaşlarımız əməliyyat olunmaq üçün mərkəzimizə üz tuturlar. Yeni xidmətlərimiz sırasına Kontrast KT, EMQ, EEG, TREDMİL, HOLTER testini də əlavə edə bilərəm.

Bu ilin 9 ayı ərzində ümumilikdə 18 mindən çox əməliyyat icra edilib. Bu isə günlük orta hesabla 70 əməliyyat deməkdir. Radioloji xidmətlərə (MRT, KT, USM, rentgen) gəldikdə yanvar-sentyabr aylarında 246 mindən çox sayda xidmət həyata keçirilib.

- İnsanların ən çox gileyləndiyi məsələ təcili tibbi yardım mərkəzidir. Sumqayıtda bu işi necə qura bilmişiniz?

- Ümumiyyətlə, bütün dünyada təcili tibbi yardımla bağlı şikayətlər ambulasının gecikməsi ilə bağlı olur. Bunun əsas iki səbəbi var. Əsasən ambulas yollarında sıxlığa düşəndə və ünvan dəqiq verilməyəndə gecikmə baş verir. Elə yaşayış yerləri var ki, oradan ünvanları konkret verə bilmirlər, yaxud səhv verilir. Personal isə oranı tapınca ləngiyir. Sumqayıtda statistikaya baxanda gecikmə rəqəmləri çox aşağıdır. Əksər çağırışlara vaxtında çatılır. Təcili tibbi yardım məsələsində vaxtında çatma, ilkin yardımın düzgün təşkili, daha sonra pasiyenti uyğun xəstəxanaya doğru təxliyə etmək böyük önəm kəsb edir. Üç aydan bir bu yöndə personalımız təlimlərə cəlb edilir. Kardioloji, nevroloji müayinələrin təyin olunması, daşınar cihazların operativ çalışdırılması, yerində və anında dəyərləndirmə, teletibb vasitəsilə diaqnozun ötürülmə müəkkəb rəylərin alınması üzrə peşəkarlıqlar artırılır. Son model tibbi yardım avtomobilləri alınır. Təcili yardım xidməti hazırda mərkəzləşmiş idarəetmə sistemində keçir.

Bir mərkəzdən idarəetmə yaradılır. Bütün respublikada yardım stansiyalarının bir mərkəzdən idarə olunması operativliyin, koordinasiyanın doğru təşkilinə səbəb olacaq.

Yeri gəlmişkən, tibbi xidmətdə pasiyent ləngiməsi və sistemik ləngimə anlayışları var. Birinci halda pasiyent çox gec müraciət edir, bir yeri ağrıyanda "keçər gedər" deyib həkim

mə bir də son anda gəlir. Sistemik ləngimə isə xəstənin müraciət etdiyi andan yardımın müddəti, təxliyə, ixtisaslı müayinəni ehtiva edir. Bunlarla bağlı ciddi işlər aparılır. Personalın professionalıq səviyyəsi artırılır, habelə pasiyent ləngiməsi ilə bağlı sosial şəbəkələr, media üzərində maarifləndirilmə işləri aparılır.

- Təcrübənizə görə insanlar ölkəmizdə ən çox hansı xəstəliklərlə bağlı xəstəxanalara müraciət edir?

- Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının statistikasına görə ölümə səbəb olmağa görə dünyada birinci yerdə ürək-damar xəstəlikləri dayanır. Hər il ortalama 17 milyon insan bundan ölür. Azərbaycanda da dünyada olduğu kimi, birinci yerdə bu xəstəliklər gəlir. İkinci yerdə onkoloji xəstəliklərdir.

Ürək-damar xəstəliklərinin yaranma səbəbləri haqqda müəkkəb rəyləri sosial şəbəkələr, sosial şəbəkələrlə insanlara çatdırılır. Texnologiya inkişaf etdikcə, oturmaq həyat öbə keçir. İnsanların aktivliyi məhduqlaşır. Habelə fast-fud, şirin, qazlı, energetik içkilərin də ciddi təsiri var. Həyatımızdan çıxara biləcəyimiz faktorlar var. Məsələn, ürək-damar xəstəliklərinin yaranmasının əsas faktorlarından - passiv həyat rejimindən, qeyri-sağlam qida qəbulundan, siqaretdən, elektron siqaretlərdən imtina etməklə, həyat keyfiyyətimizi yaxşılaşdırmaqla bilərəm. Amma iradəmiz xaricində olan faktorlar da var - genetik amil, yaş amili və s. Bunlar eynilə də onkoloji xəstəliklərə də aiddir.

- Doktor, Sumqayıt Tibb Mərkəzi olaraq hədəfləriniz nədir?

- Qarşıda bizi görülməli çox işlər gözləyir. Xəstə məmnuniyyətinin artırılması istiqamətində keyfiyyət standartlarının tətbiqi, xəstə xidmətlərinin müasir tələblərə uyğun olaraq təşkili, müəssisəyə tabe strukturların maddi-texniki, elmi-təcrübə potensialının artırılması istiqamətində işlərin görülməsi, kadr potensialının inkişafı istiqamətində davamlı tibbi təhsil və təcrübə paylaşımı proqramlarının müəkkəb işlənməsini qeyd etmək istərdim. Əsas yaxın hədəflərimiz Sumqayıt Tibb Mərkəzində Ürək-damar cərrahiyyəsi şöbəsinin yaradılması və Koronar angiografiya laboratoriyası qurmaqdır. Ana və uşaq ölümü, infeksiyon xəstəliklərin profilaktikası, ilkin səhiyyə və təcili yardım xidmətində vacib effektiv dəyişikliklər aparılması da məqsədlərimizdəndir. Sumqayıt tibb işçiləri də həmişə olduğu kimi bundan sonra da şəhər əhalisinin sağlamlığında möhkəm duracaq, bu istiqamətdə öz qayğı və əməyini əsirgəməyəcək.

□ **Elsad MƏMMƏDLİ,**
"Yeni Müsavat"

Bakının ətraf ərazilərində, Abşeronda - xüsusilə çıxarışsız həyət evlərinin inşa olunduğu ərazilərdə son günlər ölçmə işlərinə başlanılıb. Dövlət Əmlak Xidmətinin müvafiq qurumlarının əməkdaşları ölçü işləri aparırlar. Onların verdiyi qeyri-rəsmi məlumata görə, bu, ünvanların dəqiqləşdirilməsi, sənədsiz evlərə çıxarışların verilməsi prosesinə hazırlıqdır.

Xatırladaq ki, Prezident bununla bağlı müvafiq sərəncam imzalayıb.

Qeyd edək ki, iyul ayında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestri publik hüquqi şəxsin idarə heyətinin sədri Nigar Alimova jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanda daşınmaz əmlakın elektron reyestri portalı gələn ilin əvvəlinə istifadəyə veriləcək. "Layihə razılaşma üçün hökumətə, aidiyyəti dövlət orqanlarına təqdim edilib. Onlardan müsbət geridönüş olduqda gələn ilin əvvəlində istifadəyə veriləcək", - deyir o qeyd edib.

Rəsmi rəqəmlərə görə, hazırda Bakıda və Abşeron rayonu ərazisində 400 minə-dək çıxarışsız ev mövcuddur. Qeyri-rəsmi məlumata görə isə bu evlərin faktiki sayı 600-700 min civarındadır.

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin rəsmi məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanda 239 min 314 daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququnun qeydiyyatı aparılıb.

Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 29,15% azdır. 8 aylıq göstəricinin 39 min 148-i (16,3%) ilkin, 200 min 166-ı (83,7%) isə təkrar qeydiyyatın payına düşüb. Mülkiyyət hüququ qeydiyyata alınan əmlaklardan 39 min 536-sı fərdi yaşayış və bağ evi, 55 min 172-si mənzil, 136 min 179-u torpaq sahəsi, 2229-u qeyri-yasayış binası, 6636-sı

qeyri-yasayış sahəsi, 526-sı əmlak kompleksi, 36-sı isə çoxmərtəbəli yaşayış binasıdır. Dövlət qeydiyyatına alınmış daşınmaz əmlakların 63 min 933-ü Bakının, qalanı isə bölgələrin payına düşüb.

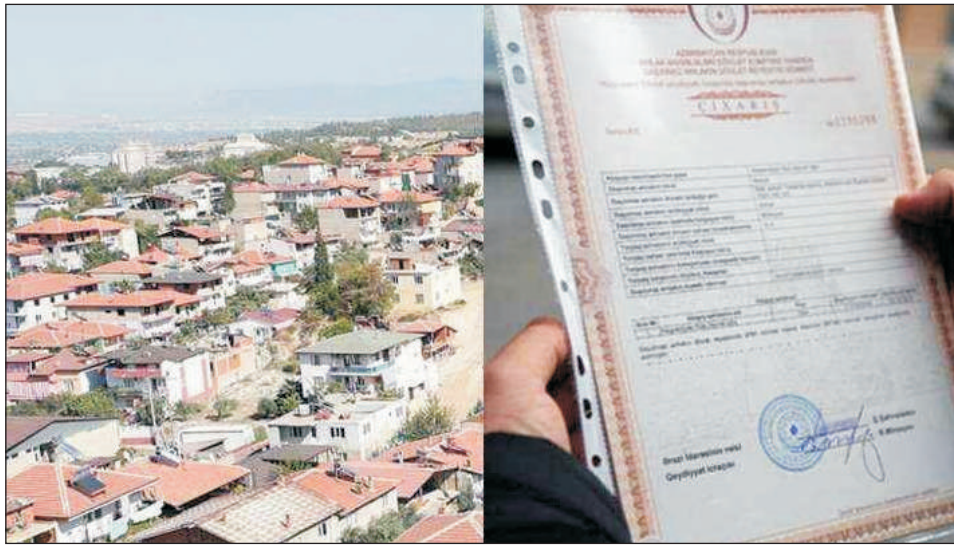
Hesabat dövründə 177 min 937 daşınmaz əmlakın texniki inventarlaşdırılması aparılıb və texniki pasportu tərtib edilib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 35% azdır.

Son 1 ildə qeydiyyata alınmış ipoteka müqavilələrinin sayı isə 13,2% azalaraq 46 min 919 olub.

Daşınmaz əmlak üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev "Yeni Məsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, torpaqların təyinatlarının dəyişdirilərək yaşayış məntəqələri təyinatlı torpaqlara çevrilməsindən sonra onların üzərində tikilən evlərə də çıxarışların verilməsi mümkün olacaq: "Bu günə kimi bu istiqamətdə müəyyən addımlar atılsa da, uzun illərdir bu prosesin həyata keçirilməsinin əsas səbəbi qaydaların müəyyən edilməməsi idi. Bir çox ərazilərdə tikilmiş yaşayış massivləri qadağan olunmuş ərazilərdə salındığına görə həmin əmlaklara çıxarışların verilməsi mümkün deyil. Yeni qaydalara görə, torpağın mülkiyyətçisi torpaqların bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi ilə bağlı həmin torpaq sahəsinin yerləşdiyi ərazi vahidi, aid olduğu kateqoriya, keçirilməsi nəzərdə tutulan kateqoriya, keçirilmənin əsas-

Sənədsiz evlərə çıxarış verilməsinə hazırlıqlar başladı

Daşınmaz əmlakın elektron reyestri portalı gələn ilin əvvəlinə istifadəyə veriləcək

landırılması və digər məlumatlar aydın göstərməklə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinə müraciət etməlidir. Müraciətə həmçinin qanunvericilikdə müəyyən olunan digər sənədlər əlavə olunmalıdır. Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti müraciətə dair sənədlərin və məlumatların təamliğini, habelə torpaq sahəsinin keçirilməsi təklif edilən kateqoriya üzrə istifadəsinin mümkünlüyünü və digər məlumatların düzgünlüyünü yoxlayacaq.

Müraciətdə və ona əlavə olunan sənədlərdə çatışmazlıqlar aşkar edilmədikdə, qurum 3 iş günündən gec olmayaraq Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə Kənd Təsərrüfatı, İqtisadiyyat Nazirliklərinə və Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə, habelə mənafeyinə toxunulan aidiyyəti dövlət orqanlarının rəylərini alınması üçün müraciət edəcək. Aidiyyəti dövlət orqanları 10 iş günü müddətində rəylərini bildirməlidirlər".

Ekspert qeyd etdi ki, göstərilən müddətdə rəylər təqdim edilmədikdə, torpaq sahəsinin kateqoriyasının dəyişdirilməsi aidiyyəti dövlət orqanı ilə razılaşdırılmış hesab olunur: "Daha sonra Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti tərəfindən 15 iş günü müddətində torpaq sahəsinin yerquruluşu qaydasında iki nüsxədən ibarət kağız üzərində və elektron daşıyıcıda yerquruluşu xəritəsi hazırlanacaq. Xəritə müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanı

və ya bələdiyyə və aidiyyəti dövlət orqanları ilə razılaşdırılmalı və təsdiq edilməlidir. Yerquruluşu xəritəsi müraciət və ona əlavə edilən sənədlərlə birlikdə İqtisadiyyat Nazirliyinə təqdim olunacaq. İqtisadiyyat Nazirliyi isə yerquruluşu xəritəsinin bir nüsxəsini, müraciəti və ona əlavə olunan digər sənədləri 10 iş günü müddətində Nazirlər Kabinetinə təqdim edəcək. Nazirlər Kabineti tərəfindən qərar qəbul edildiyi halda, onun surəti Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinə daxil olduqdan sonra dövlət torpaq kadastrında 2 iş günü müddətində dəyişikliklər ediləcək və bu barədə müraciət edən subyektdə 3 iş günü müddətində sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada məlumat veriləcək. Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə müraciət edən subyektin ərizəsi əsasında bu dəyişikliklər daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində dövlət qeydiyyatına alınacaq. Torpaq sahəsinin bir kateqoriyadan digərinə keçirilməsi prosesi dövlət torpaq kadastrında və daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində bu barədə zəruri dəyişikliklər edildikdən sonra başa çatmış olacaq".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məsavat"

Ölkənin bitməyən internet dərdi: bahalaşdı, keyfiyyət isə azaldı - səbəb...

Natiq Cəfəri: "Antiinhisar provayderləri deyil, ölkəyə interneti gətirib satan, paylayan şirkəti nəzarətə götürməlidir"

Müasir dövrdə həyatımızı sürətli internetsiz təsəvvür edə bilmərik. Lakin uzun zamandır ki, Azərbaycanda keyfiyyətli internetlə təminat məsələsi baş tutmur.

Bir müddət əvvəl internetin qiyməti xeyli bahalaşdırıldı və bu belə izah olundu ki, əhaliyə yüksək keyfiyyətli, sürətli internet veriləcək. Ancaq dəyişən yalnız qiymətlər oldu. Sürət artmadı!

Məsələyə diqqət çəkən ekspert **Osman Gündüz** "Antiinhisarın yekun qərarı nə üçün gecikir", - deyir sual edib: "Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti 14 avqust tarixdə internet bazarında tariflərin yüksəlməsi ilə bağlı Rəqabət Məcəlləsinin tələblərinin pozulması əlamətləri üzrə araşdırmalara başladığını bildirmişdi.

Məlum olduğu kimi, Antiinhisar bütün provayderlərin eyni anda 40 mbt/s və aylıq xidmət haqqı 18 manat olan

cari minimum tarifi 100 mbt/s-lik sürət və aylıq xidmət haqqı 25 manat olan tariflə əvəzlənməsini "vətəndaşların seçim imkanlarının məhdudlaşdırılması" və "kartel sövdələşməsi" olaraq dəyərləndirmişdi.

Az qala 2 ay olur ki, Antiinhisar araşdırmalar başladı. İndiyədək qurumdan bu araşdırmanın yekunu haqqında

açıqlama verilməyib.

Görünən dəgə bələdçi lazım olmaz deyiblər. Sadəcə bir problem, aşkar bir vəziyyətdir. Təbii inhisarçı olan Aztelekom minimal tarifləri qaldıraraq əhaliyə seçim yeri qoymayıb.

Anlamıram ki, Antiinhisara qərar qəbul etmək üçün bu qədər müddət kifayət etmir mi?

İlin günün bu vaxtında, uyğun tarif seçimi olmadığından minlərlə vətəndaşın internetdən imtina etməsi, "şərikli internet" axtarması utandırıcı bir vəziyyət deyilmi?

Yox, əgər Antiinhisar inhisarçının öhdəsindən gələ bilmirsə, bunu sadəcə etiraf etmək də cəmiyyətə bir töhfə olardı.

Maraqlıdır ki, Antiinhisarın araşdırmaları uzandıqca təbii

inhisar subyekti olan "Aztelekom"da da ciddi dəyişikliklərin baş verdiyi bildirilir. Bu isə başqa bir müzakirə mövzudur".

O, "Yeni formalaşmış Antiinhisar təbii inhisarçının qərarını ləğv edərək, internet tarifləri ilə bağlı vətəndaşlara seçim imkanı verə biləcəkmi", - deyir sual edib.

Xatırladaq ki, Azərbaycan 39.48 Mbit/s internet sürəti ilə dünya üzrə 118-ci yerdə qərarlaşıb. Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, Azərbaycan internet qiymətlərinin yüksək olduğu ölkələr arasında yer alır. İnternet qiymətlərinin artması, lakin sürət və keyfiyyətdə ciddi bir dəyişiklik olmaması son dövrlər cəmiyyətdə, sosial mediada daha çox müzakirə mövzusuна çevrilib.

Artan xərclərə baxmayaraq, xidmət səviyyəsinin gözlənilən qədər yaxşılaşmaması istifadəçilərin narazılığına səbəb olub. İnternet istifadəçiləri iddia edirlər ki, provayderlər minimal qiyməti 18 manatdan 25 manata qaldıraraq daha yüksək sürət təklif etsələr də, bu sürət artımı nəinki regionlardakı rayon və şəhərlərdə, hətta paytaxt Bakıda hiss olunmur.

Bes internet məsələsi niyə həllini tapa bilmir? Provayderlərin bazası zəifdir, yoxsa başqa səbəblər var? Süni bahalaşmanın qarşısını niyə al-

maq mümkün olmur?

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri "Yeni Məsavat"a danışır. Ekspert qeyd edib ki, Azərbaycanda internetlə bağlı ən böyük problem odur ki, ölkədə internet gətirən və provayderlərə paylayan bir inhisarçı şirkətdir: "Yəni ikinci və yaxud üçüncü şirkət yoxdur ki, rəqabətli mühit yaransın və provayderlər də başqa mənbələrdən internet ala bilsinlər.

Əslində provayderlər yalnız əhaliyə xidmət səviyyəsinə görə bir-birindən fərqlənə bilirlər, interneti həmmi eyni mənbədən alır. Ona görə də Antiinhisar bununla bağlı ciddi araşdırmalar aparmaq istəyirsə, provayderləri deyil, ölkəyə internet gətirən və provayderlərə satan, paylayan şirkəti nəzarətə götürməli, onun fəaliyyəti ilə bağlı araşdırma aparmalıdır. Yəni provayderlər aldıkları internetin qiyməti artırılarkən məcburdurlar ki, satış qiymətlərini də artırınsınlar. Qiyməti nə qədər çox və yaxud az artırırlar, bu, artıq digər araşdırma mövzusu, amma bir daha qeyd edim ki, onların qiymət artımına gətirməsinin səbəbi aldıkları internetin qiymətinin artmasıdır".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsavat"

Xəbər verdiyimiz kimi, oktyabrın 8-də Moskvada MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasına qatılan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rusiyalı həmkarı Vladimir Putinlə görüşüb.

Görüşdə Vladimir Putin iki ölkə arasındakı qarşılıqlı münasibətlərin inkişafından razı qaldığını bildirib: "Dərhal qeyd etmək istədim ki, münasibətlər müsbət inkişaf edir, biz bunu hələ Azərbaycana səfər zamanı bildirmişdik: əmtəə dövriyyəsi 4 dəfədən çox artıb- 4,3 milyard dollardır. Bizim Azərbaycan iqtisadiyyatına birbaşa investisiyalarımız dörd milyard dollardan çoxdur. Energetika sahəsində də, infrastrukturun inkişafı üzrə də çoxlu yaxşı, maraqlı layihələr var. Onların hamısı perspektivlidir, realdır, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli layihələr aktualdır".

Prezident İlham Əliyev isə qeyd edib ki, Rusiya prezidentinin avqust ayında Azərbaycana reallaşan səfərindən sonra ikitərəfli münasibətlərin dinamika ki-fayət qədər nəzərə çarpır: "Avqust ayında Bakıda əldə olunmuş qərarların yerinə yetirilməsi çərçivəsində artıq müxtəlif strukturların nümayəndələri səviyyəsində, hökumət üzvləri arasında çoxlu təmaslar olub.

Siz qeyd etdiyiniz kimi, bu gün həmin məsələləri nəzərdən keçirmək üçün yaxşı imkan var, çünki gündəliyimiz kifayət qədər genişdir və həmin layihələr, xüsusən avqust ayında Bakıda nəzərdə tutduğlarımız, əlbəttə ki, bizim daimi diqqət və nəzarətimizi tələb edir. Beləliklə, bu gün gündəliyə nəzər salmaq və iki ölkə arasında əldə olunmuş həmin razılaşmaların yerinə yetirilməsi üzrə konkret addımları müəyyənləşdirmək üçün yaxşı fürsətdir".

Qeyd edək ki, Rusiya Azərbaycanın üçüncü ən böyük ticarət, qeyri-neft ixracına görə isə birinci tərəfdaşıdır. 2023-cü ildə ölkələr arasında qarşılıqlı ticarət dövriyyəsi 17,5 faiz artaraq rekord həddə, təxminən 4,4 milyard ABŞ dollarına çatıb. Son 1 ildə Azərbaycanla Rusiya arasında ticarət dövriyyəsi 5,7 faiz artıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin 8 ayında Azərbaycanla Rusiya Federasiyası arasında ticarət dövriyyəsi 2 milyard 947 milyon dollar təşkil edib.

2024-cü ilin yanvar-avqust aylarında ümumi mal dövriyyəsinin 767 milyon dolları Azərbaycandan Rusiyaya ixracın, 2, 2 milyard dollar isə qonşu ölkədən id-xalın payına düşüb. Azərbaycan xarici ticarət əlaqələrində Rusiyanın payı 9,51 faizdir. Bu göstəriciyə görə

Rusiya İtaliya və Türkiyədən sonra ölkəmizin üçüncü böyük ticarət tərəfdaşıdır.

Azərbaycanın xarici ölkələrə məhsul ixracının 4,1

həd Xidmətinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-avqust aylarında Rusiyadan Azərbaycana 501 676 nəfər gəlib. Bu, ötən ilin eyni dövründən 17,7 faiz çoxdur.

susi əhəmiyyət verir. Ötən il ikitərəfli yükdaşımalarnın ümumi həcmi 10 faizdən çox artıb. Bu il də müsbət tendensiya müşahidə olunur - ilin birinci yarısında ar-

nəzarətindən kənar ticarət yolu kimi, Azərbaycan isə böyük həcmli tranzit gəlirlərinin mənbəyi kimi. "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin açıqladığı rəsmi məlumata

dilmalı olan infrastruktur, hökumətlərarası komissiyaların fəaliyyəti, eyni zamanda enerji sektorundakı əməkdaşlıq ölkələr arasında prioritetlərdəndir. İki ölkə arasında

Prezidentin dediyi "daimi diqqət və nəzarət tələb edən" layihələrdə nələr var - təhlil

Çox böyük olan Rusiya bazarına çıxış imkanlarının genişliyi Azərbaycanda aqrar sektorun inkişafı üçün əlverişli zəmin yaradır

faizi Rusiyanın payına düşür. Bu göstəriciyə görə Rusiya ötən illə müqayisədə bir pillə irəliləyərək İtaliya, Türkiyə və İsraildən sonra 4-cü yerdə qərarlaşıb.

Qonşu ölkənin Azərbaycanın idxalında xüsusi çəkisi 17 faiz təşkil edir. Hələlik Azərbaycanın idxalında Rusiyanın yalnız Çin çox cüzi fərqlə qabaqlayır. Ötən ilin avqust ayının yekunlarına görə Rusiya Azərbaycanın idxalında birinci yerdə idi.

Statistik məlumatlara görə, 2023-cü ildə Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsində Rusiyanın payı 8,6 faiz təşkil edib.

Rusiya Azərbaycanın qeyri-neft, xüsusilə də kənd təsərrüfatı məhsullarının ən böyük ixrac bazarıdır. Azərbaycanın qeyri-neft məhsulları ixracında ən böyük paya malik ölkə Rusiyadır - 34 faiz. Bu göstəriciyə görə ikinci yerdə olan Türkiyə 18 faiz paya malikdir. 2024-cü ilin 8 ayında Azərbaycandan Rusiyaya qeyri-neft ixracının həcmi 752 milyon dollar təşkil edib. Müqayisə üçün qeyd edək ki, ikinci yerdə olan Türkiyəyə 395 milyon dollar, üçüncü olan Gürcüstana 158 milyon dollar ixracımız olub.

Azərbaycana gələn rusiyalı turistlərin sayında da ciddi artım var. Dövlət Sər-

Prezidentlərin görüşündə açıqlanan rəqəmlər göstərir ki, iki ölkə arasında investisiya əməkdaşlığı da xeyli inkişaf edib. Hazırda Azərbaycanda Rusiya mənşəli 1000-dən yuxarı şirkət fəaliyyət göstərir. Rusiya biznesi Azərbaycan iqtisadiyyatının bir çox sahələrində geniş təmsil olunur. Onlar Azərbaycanın müxtəlif sənaye obyektlərində dərman vasitələrinin birgə istehsalı, yük avtomobillərinin yığılması, yük avtomobilləri və kənd təsərrüfatı texnikası üçün xidmətlərin göstərilməsi sahəsində fəaliyyət göstərirlər.

Azərbaycan şirkətləri də Rusiya iqtisadiyyatına fəal şəkildə sərmayə qoyur. Rusiyanın regionlarında sənə-toriya-turizm mərkəzlərinin, mehmanxana komplekslərinin, meyvə-tərəvəz konservləri və çay istehsalı fabriklərinin tikintisi üzrə çoxsaylı layihələr həyata keçirilib və keçirilməkdədir.

Kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq da getdikcə dərinləşir. Azərbaycan Rusiyaya kənd təsərrüfatı məhsullarının əsas tədarükçüsü olan on ölkədən biridir. 2023-cü ildə Rusiyaya meyvə və tərəvəz ixracı təxminən 9 faiz artıb.

Hər iki tərəf nəqliyyat-tranzit sektorunda əməkdaşlığın inkişafına xü-

tüm 3 faiz təşkil edib.

Rusiya şirkətləri Azərbaycanda "Lada" və "Qaz", "KamAZ" və "Ural" avtomobilləri üçün servis dəstəyi göstərilir. Bununla yanaşı, perspektivli sahələr arasında gəmiqayıma, metallurgiya, turizm və digərlərini qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan sahibkarları Rusiyada aqrobiznes, meşə təsərrüfatı və turizmə, o cümlədən Xəzər dənizinə fəal şəkildə sərmayə qoyurlar. Rusiyalı ekspertlər gələcəkdə yüksək texnologiyalı istehsal və Rusiyanın IT sektoruna Azərbaycan-dan sərmayə qoyulacağını da gözləyirlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan-Rusiya iqtisadi əlaqələrində iki mühüm istiqamət xüsusi seçilir. Bunlardan biri energetika sektorunda əməkdaşlıqdır. Rusiya şirkətləri müstəqilliyin bərpasından sonra ölkənin ilk karbohidrogen layihələrində iştirak ediblər və bu gün neft və qaz hasilatı sahəsində böyük təşəbbüslərin səhmdarlarıdır.

Ölkələrin fəal əməkdaşlıq sahələrindən biri Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi layihəsidir. Asiyadan Rusiyaya yükdaşıma-ların təmin olunmasında mühüm əhəmiyyətə malik bu dəhlizin inkişafında hər iki ölkə maraqlıdır. Rusiya Qərbin

esasən, bu ilin yanvar-iyul aylarında Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının həcmi 434 min 651 ton olub. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 25 faiz çoxdur. Yaxınmüddətli dövrdə Şimal-Cənub dəhlizi ilə yükdaşımaların həcmi 10 milyon tona qədər artırılması hədəflənir ki, bu da Azərbaycanla Rusiya arasında münasibətlərin daha da genişlənməsi imkanı yaradır.

Azərbaycanla Rusiya arasında əlaqələr yalnız mərkəzi icra orqanları səviyyəsində deyil, regional strukturlar səviyyəsində də inkişaf etdirilir. Bu ilin əvvəlində Stavropolda Rusiya-Azərbaycan Regionlararası Forumu keçirilib. Bu ilin əvvəlindən regional nümayəndə heyətləri arasında 10-dan çox tədbir keçirilib. Bura Kirov rayonundan olan doqquz iri istehsalat şirkətinin nümayəndələri Bakıya işgüzar səfəri, Krasnoyarsk diyarının, Çuvaşiya, Novosibirsk, Ulyanovsk və Kaluqa vilayətlərinin, Altay diyarının və Rusiyanın digər vilayətlərinin nümayəndələrinin Bakıda olması da daxildir.

İqtisadçı Eldəniz Əmirovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Azərbaycanla Rusiya arasındakı münasibətlər bir istiqamətli deyil: "Mən deyərdim ki, münasibətlərin şaxələnmə səviyyəsinə görə bəlkə də Rusiya birinci yerdədir. Yəni münasibətlərin bütün istiqamətləri üzrə əməkdaşlıq münasibətləri inkişaf edib. Qarşılıqlı ticarətin həcmi 4 milyard dollardan yuxarıdır. Rusiya yeganə ölkədir ki, Azərbaycanın müstəqillik dönməndə əsas ticarət tərəfdaşlarının ilk üçlüyünü demək olar ki, heç vaxt tərk etməyib".

İqtisadçının fikrincə, Azərbaycan-Rusiya birgə layihələri arasında ilk yerdə Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi dayanır: "Bu dəhliz boyu yara-

imzalanmış müttəfiqlik bəyannaməsində iqtisadi əməkdaşlıq məsələlərinə xüsusi önəm verilib. Burada nəqliyyat sisteminin, xüsusi-lə də nəqliyyat-tranzit əlaqələrinin inkişafı mühüm məsələlərdən biridir. Bu, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafı baxımından yüksək əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda dəhliz boyu təhlükəsizliyin təmin olunması sahəsində əməkdaşlıq tam təmin edilməlidir".

E.Əmirov bildirir ki, çox böyük olan Rusiya bazarına çıxış imkanlarının genişliyi Azərbaycanda aqrar sektorun inkişafı üçün əlverişli zəmin yaradır: "İkitərəfli münasibətlərin dərinləşməsi fonunda Azərbaycandan Rusiyaya aqrar məhsulların ixracı ildən-ilə artır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın qeyri-neft ixracında Rusiya demək olar ki, həmişə birinci yerdə qərarlaşıb. Digər tərəfdən, sərhəd qonşuluğu, nəqliyyat-logistika əlaqələrinin inkişafı Azərbaycanın Rusiyadan keyfiyyətli və daha ucuz ərzaq məhsulları idxalına imkan yaradır. Bundan əlavə, aqrar emal sənayesinin inkişafında Rusiya təcrübəsindən bəhrələnmək mümkündür".

Məlumdur ki, hazırda Rusiya Qərbin ağır sanksiyaları altındadır. ABŞ və Avropa İttifaqı sanksiyaların əhatə dairəsini getdikcə genişləndirirlər. Belə bir şəraitdə Rusiya ilə iqtisadi əməkdaşlıq Azərbaycan üçün təhdidlər formalaşıdırı bilər. E.Əmirova görə, bu təhdidlərə rəğmən ölkənin iqtisadi əməkdaşlığı davam etdirməlidir: "Düşünürəm ki, Rusiya ilə Qərbin arasındakı gərginliyin hası istiqamətdə inkişafından asılı olmayaraq, Azərbaycanla Rusiya arasında iqtisadi əlaqələr hər iki ölkə üçün vacib və zəruridir".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Zibili yera atmaq olmaz, bəs zibilqabı yoxdursa...

Mütəxəssislər hesab edir ki, cərimələrin miqdarı haqqında yenidən düşünülməlidir və tullantıların idarə olunması ilə bələdiyyələr məşğul olmalıdır

Inzibati Xətalər Məcəlləsinə yeni dəyişiklər edilir. Dəyişikliklərə görə məişət tullantılarını کنار yerlərə atanlar, şəhəri zibilləyənler 300-500 manat civarında cərimələnəcəklər. Cərimə tətbiqi hüquqi baxımdan yaxşı addımdır. Ancaq ortada suallar var: minimum əmək haqqı 340 manat olan ölkədə 300 manat cərimə məbləği nə dərəcədə uyğundur? Digər məsələ, Bakıda və regionlarda zibilqabı problemi ciddidir. Bəzən 500 metr addımlasan da zibilqabı tapmırsan. Həmçinin Bakının elə qəsəbələri var ki, bələdiyyələr, icra qurumları oranı zibilqabı ilə təmin etməyib. Məsələn, Mehdiabad qəsəbəsi. Burada insanlar zibili evlərinin qabağına qoyur, 3-5 gündən bir maşın gəlib yığır. Bəzən bu yığım 1 həftə, 10 gün sonra baş verir.

Cərimə tətbiqi yaxşıdır, bəs zibilqabı təminatını kim həyata keçirsin?

Yeri gəlmişkən, 2023-cü ildə ölkədə 4086,1 min ton tullantı əmələ gəlib və onların 66,6 faizini bərk məişət tullantıları, 33,4 faizini isə müəssisələrin istehsal fəaliyyəti nəticəsində yaranmış müxtəlif növ tullantılar təşkil edib.

Dövlət Statistika Komitəsindən verilən xəbəre görə, ötən il yaranmış 2719,6 min ton bərk məişət tullantılarının 79,4 faizi zərərsizləşdirilməsi məqsədilə poliqonlara daşınıb, 19,5 faizi enerji əldə edilməsi məqsədilə istifadə olunub, 1,1 faizi ölkə daxilində satılıb. Məişət tullantılarından istifadə hesabına 223,0 milyon kVt saat və ya 2022-ci ilə mü-

qayisədə 8,6 faiz çox elektrik enerjisi istehsal edilib. Sənayedə və iqtisadiyyatın digər sahələrində əvvəlki illərdə yaranan qalıqlar daxil olmaqla, ötən il istehsalat tullantılarının 22,9 faizi müəssisələrdə xammal kimi istifadə edilib, 19,9 faizi ölkə daxilində satılıb, 1,6 faizi ixrac olunub, 8,5 faizi zərərsizləşdirilməsi məqsədilə poliqonlara daşınıb, 47,1 faizi isə müəssisələrdə qalıb.

Müəssisələrin istehsal fəaliyyəti nəticəsində 2023-cü ildə 232,9 min ton və ya əvvəlki ilə müqayisədə 30,9 faiz az təhlükəli tullantı yaranmış və tullantıların ümumi miqdarında onların payı 5,7 faiz olub. Tullantıların 67,4 faizi mədənçıxarma sənayesi müəssisələrinə yaranıb ki, onların da böyük hissəsi Bakı şəhərində yerləşən müəssisələrin payına düşür. Əvvəlki illərdə yaranan qalıqlar da daxil olmaqla, ötən il 60,1 min ton təhlükəli tullantı tamamilə zərərsizləşdirilib.

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı bizimlə

söhbətdə mövzuya mü-nasibət bildirib: “Ölkəmizdə sosial vəziyyətin indiki məqamında vətəndaş üçün fantastik sayıla biləcək səviyyədə artırılmasını doğru hesab etmirəm. İnsanları maarifləndirməklə, sosial videoçarxlarla məlumatlandırmaqla neqativ halların qarşısını almaq daha yaxşı idi, nəinki cəza tətbiq edilməsi. Qiymətlər fantastik dərəcədə yüksəkdir. İndiyə qədər bu qanunla çıxış edənlərin heç biri bu məbləğlərin necə formalaşdığını, hansı meyarlarla formalaşdığını izah etmirlər. Qanunvericiliyi daha peşəkar şəkildə hazırlamaq lazımdır. O da bir başqa məsələdir ki, tullantıların toplanması üçün lazımi yerlər zibil qutuları ilə təmin edilibmi. Bu standartlar artıq dünyada təsbit olunub. Böyük şəhərlərdə adambaşına məişət tullantıları nə qədər olur, neçə məsafədən zibil qutuları qoyulmalıdır bunu öyrənmək lazımdır. Bunlar hamısı böyük şəhərlərdə, hətta kiçik qəsəbələrdə standartlaşdırılıb. Amma

Azərbaycanda bunlar nəzərə alınmayıb. Kimin dövlət orqanı ilə əlaqəsi var, o qutuları yaxın məhəllədə yerləşdirir, ya da dövlət özü uyğun bildiyi yere qoyur. Bununla bağlı normativ aktlar qəbul olunmalıdır”.

Sosioloq Üzeyir Şəfiyev də mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini bildirib. O deyib ki, küçələrin çirkləndirilməsi ürəkaçan deyil: “Bunun qarşısını iki istiqamətdə, həm hüquqi, həm inzibati tənbeh tədbirləri ilə, həm də maarifləndirmə yolları ilə almaq mümkündür. Ancaq ilk öncə biz fikirləşməliyik ki, insanların tullantıları atması üçün kifayət qədər zibil qutusu varmı? O qutuların məntəqələr üzrə yerləşdirilməsi nə dərəcədə təmin olunub. Çünki bəzən olur insanlar tullantıları əllərində tuturlar, gözləri zibil qutusu axtarır, amma tapa bilmirlər. Bu, həll olunmalıdır. Bu, kompleks yanaşma tələb edir. İlk növbədə resursları təmin etmək lazımdır. Bununla bərabər

Xaçmazda təhlükəli böcəklər yayılıb

Xaçmaz rayonunda təhlükəli böcəklər yayılıb.

APA-nın Şimal bürosu xəbər verir ki, Nabran və ətraf yaşayış məntəqələrində “mərmər bağacığı” adlanan böcəklər kütləvi yayılmağa başlayıb. Yerli sakinlər bildirir ki, zərərvericilər fərdi təsərrüfatlarda, bağlarda olan bir sıra bitkiləri məhv edir, evlərə yayılır.

Nabran sakinləri müxtəlif vasitələrlə mübarizə aparmağa çalışsalar da, bu, müsbət nəticə vermirdi.

Xaçmaz Bitki Mühafizəsi Mərkəzindən bildirilib ki, “mərmər bağacığı” adlanan böcəklər aktiv qışlama dövrü olduğu üçün yaşayış sahələrinə, münbit şərait olan tikililərə yayılır. Hazırda bu zərərvericilərə qarşı mexaniki üsullarla mübarizə aparılır.

Xaçmaz Bitki Mühafizəsi Mərkəzinin rəisi Əkbər Ceyhunov qeyd edib ki, yaşayış məntəqələrində kimyəvi mübarizə aparmaq mümkün olmadığı üçün zərərvericilərə qarşı toplayıb məhv etmə üsulundan istifadə edilir. Bu məqsədlə tələlər qurulub.

Qeyd edək ki, xüsusi təhlükəli zərərvericilərdən olan “mərmər bağacığı” MDB məkanında ilk dəfə 2015-ci ilin payız aylarında Rusiyanın Soçi şəhərində müşahidə olunub. Daha sonra Rusiyanın cənub ərazilərinə, Gürcüstana və Azərbaycana yayılıb.

bildirişlər, işarələr olmalıdır. Yeni zibil qutuları ilə bağlı istiqamətləndirici bildirişlər olmalıdır. Həm də zibil qutuları yaşayış massivində insanların sayına uyğun olmalıdır. Haqlı bir sual odur ki, minimum əmək haqqı ilə cərimələrin miqdarı arasında əkslik var. Cərimələr insanların maddi imkanlarına uyğun olmalıdır. Belə olmadıqda, bu bir qədər humanist yanaşma olmur. Cərimələr çıxış yollarından biridir, ancaq kafi tədbir deyil. Hesab edərim ki, cərimələrin miqdarı haqqında düşünmək lazımdır. İnzibati tənbeh tədbirlərindən daha öncə biz insanlar arasında təbliğat aparaq. Hətta könüllülərin iştirakı ilə flaşmobla ictimai yerlərdə bu mesajları ötürə bilərik”.

Ekoloq Rövşən Abbasov bizimlə söhbətdə deyib ki, tullantıların idarə

olunması ilə bələdiyyələr məşğul olmalıdır: “Bu, idarəetməni asanlaşdırmaq üçündür. Bundan ötrü bələdiyyələrin müəyyən imkanları olmalıdır. Misal üçün, tullantı maşınları olmalıdır. Özüm də elə ərazidə yaşamışam. Tək Mehdiabad yox, bir çox yerlərdə vəziyyət acınacaqlıdır. Masazır istiqamətində də vəziyyət ürəkaçan deyil. Əhali tullantılar üçün ödənişləri etmək istəmir, bu çox pis haldır. Masazırda məktəbin yanında bir yer var, insanlar bütün tullantıları ora tökürlər. Böyük bir ərazi tullantı ilə dolu olur. Maşın oradan gün ərzində 5-6 dəfə zibil daşıyır, amma yenə də çatdıra bilmir. Bunun təşkil edilməsi üçün bələdiyyələrə müvafiq imtiyaz verilməlidir. İnsanlar da başa düşməlidir ki, tullantıların yığılması üçün ödəniş etmək lazımdır”.

Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”

Ali təhsil müəssisələrində tədrisin keyfiyyətinin artırılması, bəzi fənlərin ixtisar edilməsi və tələbələrə təcrübələrə yönəldilməsi barədə müzakirələr aparılır. Təhsil naziri bununla bağlı açıqlama verərək bildirib ki, ali təhsil müəssisələrində proqramların yenilənməsi daima gündəmdədir. Nazirin sözlərinə görə, bəzən dəyişiklik edilməməsinin səbəbi təhsilə aidiyyəti olmayan məsələlər olur: “Ali təhsil müəssisələrində o qədər fənn var ki, onlar keçirilməməlidir. Əgər dəyişikliyə hazırıqsa, bunu edək”.

Dəyişikliklərə hazır olmaq üçün nə edilməlidir? Ali təhsil ocaqlarında artıq fənlər hansılardır? Onlar niyə hələ də qalır?

Təhsil üzrə ekspert Kamran Əsədov Musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, Azərbaycan Təhsil Nazirliyi defələrlə ali təhsil proqramlarının yenilənməsi və mövcud proqramlarda bəzi fənlərin ləğv edilməsi ilə bağlı çağırışlar edib. Təhsil naziri tərəfindən edilən son açıqlama isə bu istiqamətdə müəyyən addımların atılmasının zəruriliyini bir daha təsdiqləyir.

“Ali təhsil proqramlarında bəzən artıq fənlərin mövcudluğu, tələbələrə təcrübəyə yönəlməsinin önəmsizləşdirilməsi və nəzəriyyəyə həddən artıq üstünlük verilməsi təhsil sistemindəki bəzi problemlərin kökündə durur. Bu günün əmək bazarının tələbləri ilə ayaqlaşmaq üçün proqramlar müasir bilik və bacarıqları tədris etməli, tələbələr iş həyatı üçün hazırlamalıdır. Lakin bir çox halda köhnəlmiş, praktik faydası az olan fənlər proqramlarda yer almaqda davam edir.

Ali təhsil müəssisələrində artıq hesab olunan fənlər adətən nəzəriyyəyə həddən artıq bağlı, müasir elmi tədqiqatlarla uyğunlaşmayan və tələbələrə peşəkar hazırlıq üçün konkret təsir etməyən fənlərdir. Məsələn, bəzi humanitar və ya tarixə aid köhnəlmiş, lokal kontekstli fənlər tədris planında öz aktuallığını itirə bilər. Tələbələr bu fənləri keçərək müasir dövrün tələblərinə uyğun bacarıqlar qazana bilmirlər. Buna misal ola-

raq, bəzi universitetlərdə hələ də tədris edilən tarixi faktlarla dolu, lakin aktual elmi analizlərdən uzaq fənləri göstərmək olar. Eyni zamanda texniki sahələrdə də artıq sayılan və konkret texniki bilik verməyən nəzəri fənlər çoxluq təşkil edir. Belə fənlər praktik təlimləri və təcrübələri sıxışdırır və tələbələrə texnologiya, innovasiya və ya startap fəaliyyəti üçün zəruri olan bacarıqların inkişafına mane olur.

Ali təhsil sisteminə artıq hesab olunan fənlərin qalmasının bir neçə əsas səbəbi var. Bunlardan biri akademik ənənələrin və proqramların uzun müddət dəyişilmədən davam etməsidir. Universitetlərdə müəyyən bir proqram oturuşduqda, onu dəyişmək üçün tələb olunan bürokratik prosedurlar və ya professor-müəllim heyətinin müqaviməti tədris prosesində islahatların gecikməsinə səbəb ola bilər. Digər bir səbəb isə müəllimlərin bu fənlər üzrə ixtisaslaşmış olması və onları tədris etməkdə maraqlı olmalarıdır. Onlar yeni fənlərə və ya müasir yanaşmalara keçid edərkən bu bilik və bacarıqların yenilənməsi üçün əlavə təlimlərə ehtiyac duyurlar, lakin bu proses müəyyən xərclər və vaxt tələb edir.

Dəyişikliklərə hazır olmaq üçün ilk növbədə ali təhsil müəssisələri proqramlarını yenidən gözədən keçirməlidir. Tədris proqramları əmək bazarının tələblərinə uyğun olaraq modernləşdirilməli, artıq fənlər ləğv edilməli və ya daha müasir fənlərlə əvəzlənməlidir. Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, yüksək keyfiyyətli tədris

Universitetlərdəki artıq fənlər - nazirin təklifinə reaksiya

Ekspert: “Tədris proqramları əmək bazarının tələblərinə uyğun olaraq modernləşdirilməlidir”

üçün təcrübə biliklər nəzəriyyədən daha vacibdir. Məsələn, Finlandiya, Almaniya və ABŞ kimi ölkələrdə universitetlər tələbələri iş dünyası ilə sıx əməkdaşlıq çərçivəsində praktiki bacarıqlarla təchiz edir və təcrübə proqramları dərslərinin əsas hissəsinə çevrilib. Hətta bəzi universitetlər tələbələrə məzun olmadan iş tapmalarını hədəfləyən təcrübə əsaslı təhsil modelinə üstünlük verirlər.

Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində də bu istiqamətdə dəyişikliklərin edilməsinə ehtiyac var. Universitetlərdə tədris olunan fənlərə

baxış daha çevik olmalı və proqramlar mütəmadi olaraq yenilənməlidir. Tələbələrə daha çox təcrübə biliklər vermək üçün praktiki təlimlər, laboratoriyalar, layihə əsaslı öyrənmə metodları tətbiq edilməlidir. Belə bir yanaşma tələbələrə işə hazırlıqını artırır və onların əmək bazarında daha rəqabətə davamlı olmasına şərait yaradır”.

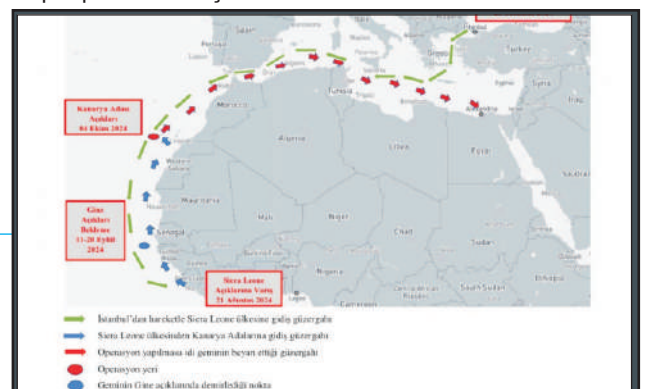
Ekspert bildirir ki, universitetlərin təhsil proqramları hazırlanarkən iş dünyası ilə sıx əməkdaşlıq etməsi vacibdir. Belə bir yanaşma proqramların real tələblərə uyğun olmasına və tələbələ-

rin universitetdən məzun olduqdan sonra iş tapmaqda çətinlik çəkməsinə kömək edəcək: “Bunun üçün təhsil sisteminə şirkətlər və universitetlər arasında əməkdaşlığın daha da genişlənməsi və birgə təcrübə proqramlarının təşkili vacibdir.

Nəticə olaraq, ali təhsil müəssisələrində artıq fənlərin tədris proqramlarından çıxarılması

və təcrübəyə yönəlməmiş təhsil modellərinin tətbiqi müasir tələblərə uyğun tədrisin əsasını təşkil edir. Dəyişikliklərə hazır olmaq üçün universitetlər daha çevik və innovativ yanaşmalara açıq olmalı, tələbələrə praktiki bilik və bacarıqlar qazandırmaq üçün iş dünyası ilə sıx əməkdaşlıq etməlidir”.

Sahənə RƏHİMLİ,
Musavat.com

Sierra Leoneyə narkotik aparan gəmidə iki Azərbaycan vətəndaşı saxlanılıb

İki Azərbaycan vətəndaşı İstanbuldan Sierra Leoneyə yola düşən və narkotik maddələr daşıyan gəmidə saxlanılıb. APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, 4 oktyabrda Atlantik okeanında Kanar adaları yaxınlığında Tanzaniya bayraqlı “RAS” adlı gəmidə İspaniya və Fransa təhlükəsizlik qüvvələri tərəfindən həyata keçirilən əməliyyat zamanı təxminən 4 ton kokain ələ keçirilib. Əməliyyat zamanı 7-si Türkiyə, 2-si Azərbaycan, 1-i Hollandiya vətəndaşı olmaqla ümumilikdə 10 nəfər saxlanılıb.

Əlavə olunub ki, gəmi 28 iyulda İstanbuldan yola çıxıb. Gəminin Sierra Leonedən sonra Misirə getməsi planlaşdırılıb.

İki yaşlı uşağın ölməsində suçlanan sınıqçı barəsində qərar verildi

Biləsuvar rayonunda azyaşlının ölməsi faktı ilə bağlı ittiham olunan şəxsin barəsində istintaq orqanının təqdimatına baxılıb. APA-nın cənub bürosunun məlumatına görə, Biləsuvar Rayon Məhkəməsində rayonda sınıqçı kimi tanınan Nərgiz İmanova barəsində 2 aylıq ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçilib.

Azyaşlının ailə üzvləri qərardan yuxarı instansiyaya şikayət edəcəklərini bildiriblər.

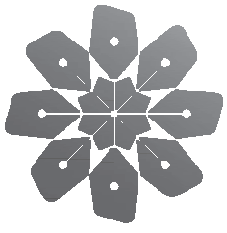
Qeyd edək ki, sentyabrın 7-də Biləsuvar rayon sakini, 2022-ci il təvəllüdlü Qubadlı Nəzrin Emin qızının xalq təbabəti ilə məşğul olan şəxs tərəfindən sümüklərinin manipulyasiyası zamanı ölməsi faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda araşdırma aparılıb.

Araşdırmalarla N.Qubadlının bədən səthinə göstərilən

təzyiqlər nəticəsində yaranmış ağır şokundan ehtiyatsızlıqdan ölməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Biləsuvar rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 124.1-ci (ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə) maddəsilə cinayət işi başlanıb, ibtidai istintaq aparılır.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Qarabağ Universiteti nəhayət ki, fəaliyyətə başladı. 154 gənc tələbəliyini azad Qarabağda, Xankəndidə yaşamaq şansı qazanıb. Gənclər arasında yüksək bal toplayanlar çoxdur. Universitetin rektoru Şahin Bayramov bildirib ki, tələbələr 101 nəfəri 600-dən yuxarı bal toplayıb. 385 tələbə isə 500-dən yuxarı bal toplayıb. Qarabağ Universitetinə qəbul olanlar üçün 470 orta baldır. Hazırda ali məktəbdə 27 ixtisas üzrə tədris həyata keçirilir. Gələn il incəsənət və turizm fakültələri Şuşada fəaliyyət göstərəcək. Xankəndidə yerləşən əsas binada isə tibb fakültəsi açılacaq. Universitetin aqrar fakültəsi isə Xocalıda açılacaq.

Tələbələr jurnalistlərə açıqlamalarında universitetdə yaradılan şəraitdən razılıq edirlər.

561 balla Qarabağ Universitetinin ingilis dili müəllimi ixtisasına qəbul olan Nəcibə Əliyeva "Report"a bildirib ki, təhsil ocağında hər cür şərait var. "Universitetin yataxanası genişdir, bu da bizim üçün geniş üstünlük yaradır. Qrup yoldaşlarımızla daha çox vaxt keçiririk. Hər gün bir yerdə universitetə gedib-gəlirik, fikir mübadiləsi aparırıq".

Yeni dövrün tələblərinə uyğun qurulan universitetin qarşısındakı dövrə ən müasir standartlara cavab verəcəyi gözlənilir.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qarabağ Universiteti bölgənin inkişafına, gənclərin təhsilə və mədəni irsinə böyük töhfələr verməyi hədəfləyir. Ekspert qeyd edib ki,

bu universitetin açılması, yalnız təhsil sahəsində deyil, eyni zamanda iqtisadi, sosial və mədəni inkişafda da mühüm mərhələdir: "Qarabağ Universitetinin yaradılması ilə bağlı gözləntilərdən biri müasir təhsil standartlarına uyğun mühitin təmin edilməsidir. Tələbələrin keyfiyyətli təhsil alması, innovativ düşüncə tərzi-nin formalaşması və dünya standartlarına uyğun ixtisaslaşma da gözləntilərdən biridir. Universitetin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsi, tələbələrə mübadilə proqramları vasitəsilə xarici ölkələrdə təhsil alması imkanı da ön plandadır.

Universitetin açılış mərasimində təqdim olunan müasir infrastruktur, tələbələrə rahat və funksional təhsil mühiti yaratmaq məqsədini güdür. Müasir tədris otaqları, geniş kitab-

xana, müasir laboratoriyalar və istirahət zonaları, tələbələrin təhsil alması və istirahət etməsi üçün ideal şəraiti təmin edir. Bu cür imkanlar tələbələrin daha səmərəli öyrənmələrinə və kreativ düşüncə tərzi-nin inkişafına zəmin yaradır. Qarabağ Universiteti yerli və beynəlxalq şirkətlərlə əməkdaşlıq edərək, tələbələrə praktik təcrübə imkanı yaratmalıdır. Bu, onların iş bazarına hazırlığını artırır və gələcəkdə iş tapmaqda kömək edir. Müxtəlif sahələrdə mütəxəssislərin dəvət edilməsi tələbələrə əlavə bilik və bacarıqlar qazanmaq imkanı verəcək. Tələbələrin tədqiqat layihələrini maliyyələşdirmək və müvafiq resurslarla

təmin etmək elmi araşdırmaların inkişafına dəstək olacaq. Gənclərin cəmiyyətin inkişafında aktiv rol alması üçün sosial layihələrə cəlb edilməsi, onların sosial məsuliyyət hissini artıracaq".

K.Əsədov Qarabağ Universitetinin gənclərə geniş perspektivlər vəd etdiyini vurğulayıb: "Innovativ düşüncə tərzi-nin formalaşması, müasir texnologiyaların integrasiyası və beynəlxalq müstəvidə tanınma imkanları universitetin əsas üstünlüklərindəndir. Burada tələbələr öz istedadlarını inkişaf etdirə biləcək, fərqli mədəniyyətlərlə tanış ola biləcək və global müstəvidə fəaliyyət göstərmək üçün zəruri bilikləri qazanacaqlar. Ölkə Prezidenti tərəfindən burada yaradılmış şərait yeni perspektivlər vəd edir. Belə ki, Qarabağ Universitetinin inkişaf perspektivləri xarici tələbələrin qəbulunu artırmaq, universitetin beynəlxalq imicini gücləndirmək məqsədini güdür. Müxtəlif sahələrdə tədqiqatların aparılması, bölgənin elmi potensialını artırmağa yönəlib. İqtisadiyyat, mühəndislik, sosial elmlər kimi müxtəlif ixtisasların açılması, tələbələrin maraqlarına və ehtiyaclarına uyğunlaşma imkanı verəcək. Apardığım müqayisələrə görə deyə bilərəm ki, Qarabağ Universiteti-

nin digər universitetlərdən fərqi çoxdur. Qarabağ bölgəsinə xüsusi diqqət yetirərək, yerli mədəniyyətin və dəyərlərin öyrənilməsi, müasir tədris metodlarının tətbiqi və texnologiyaların integrasiyası, tələbələrin cəmiyyətə xidmət etməsi üçün layihələrin həyata keçirilməsi və s. Qısa müddətdə görülməli işlərə görə deyə bilərəm ki, Qarabağ Universiteti bölgənin gənclərinə bir sıra üstünlüklər təqdim edir: müasir və peşəkar təhsil alaraq, gələcəkdə iş bazarında daha rəqabətqabiliyyətli olma imkanı; tədqiqatlar vasitəsilə elmi biliklərin artırılması; sosial layihələrdə iştirak edərək, cəmiyyətin inkişafına töhfə vermək. Beləliklə, Qarabağ Universiteti gənclərə yeni üfüqlər açacaq, regionun inkişafında mühüm rol oynayacaq və ölkənin təhsil sistemində yenilik gətirəcək. Bu universitetin gələcək inkişafı yalnız tələbələrin deyil, eyni zamanda cəmiyyətin də rifahına böyük töhfələr verəcək. Qarabağ Universiteti Azərbaycan təhsil sisteminin müasir tələblərinə cavab verərək regionun intellektual inkişafına zəmin hazırlayır".

Milli şüur, vətənpərvərlik

Azərbaycan təhsilində yeni mərhələ

YENİ ÜSAVAT
N 184 (8557) 10 oktyabr 2024

Qarabağ Universiteti gənclərə nə vəd edir - rəy

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Polis "TOST"a qarşı əməliyyat keçirdi

"Piramida" üsulu ilə 5 milyon manat ələ keçirən şəxslərdən biri tutuldu

Daxili İşlər Nazirliyinin Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinə sosial şəbəkələrdə onlayn dələduzluq piramidası olan "TOST" platforması vasitəsilə insanların kütləvi şəkildə aldadılaraq pul vəsaitlərinin ələ keçirildiyi barədə daxil olan məlumatlar əsasında əməliyyat-texniki tədbir həyata keçirilib.

Bu barədə DİN məlumat yayıb.

Məlumatla görə, nəticədə piramidaya başçılıq edən şəxslərdən biri 1981-ci il təvəllüdlü Namiq Cabbarzadə saxlanılıb. Digər şəxs 1989-cu il təvəllüdlü Sahib Hüseynovun isə ölkə hüdudlarından kənarda olduğu müəyyən edildiyindən barəsində axtarış elan olunub.

Müəyyən edilib ki, N.Cabbarzadə və S.Hüseynov "TOST"a yatırım edən şəxslərə guya onların pul vəsaitləri hesabına süni

intellekt vasitəsilə elektron birjada kriptovalyuta alqı-satqısı həyata keçirildiyini və nəticədə yüksək faizli qazanc əldə edəcəkləri barədə şirnikləndirici vədlər veriblər. Piramidaya daxil olan şəxslərdə inam yaratmaq və digərlərini də bu platformaya qoşmaq məqsədilə ilk dövrlərdə zərərçəkənlərə kiçik simvolik məbləğlərdə pullar əldə etmək üçün şərait yaradılıb, faizlərin vaxtında ödənilməsi, eləcə də özlərinin "TOST"-dan qazandıqları gəlirlər hesabına lüks hə-

yat tərzini keçirdikləri barədə reklam xarakterli paylaşım-lar edilib. Yatırım edən şəxslərin qarşısında qoyulan digər tələb isə onlara

göndərilən dələduzluq piramidasının linklərini "Whatsapp" ani mesajlaşma tətbiqi vasitəsilə qruplarda yaymaqdan ibarət

olub. Müxtəlif üsullarla "TOST"a cəlb edilən şəxslərin ödənişləri hesabına N.Cabbarzadə və S.Hüseynov zərərçəkənlə-

rin 5 milyon manata yaxın pul vəsaitlərini ələ keçiriblər.

Həmin vəsaitlər isə dəstə başçıları tərəfindən kriptovalyuta formasına çevrildikdən sonra elektron pul kisələrinə köçürülüb. N.Cabbarzadənin ünvanına baxış keçirilən zaman iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən maddi və elektron sübutlar aşkar olunaraq götürülüb.

Faktlarla bağlı Baş İdarədə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanılıb. N.Cabbarov barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Dələduzluq piramidasında iştirak edən digər şəxslərin də müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb olunmaları istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

DİN-dən bildirilib ki, "TOST" dələduzluq piramidası vasitəsilə zərərçəkən vətəndaşlar polis orqanlarına müraciət edə bilirlər.

MUSAVAT

Son səhifə

N 184 (8557) 10 oktyabr 2024

Oktyabr

Təzyiqin ölçülməsi zamanı edilən əsas səhv

İnsanlar təzyiqin ölçülməsi zamanı bir sıra səhvlər edirlər. Oxu.Az-ın Gazeta.ru-ya istinadla verdiyi məlumata görə, bu barədə "Johns Hopkins" Tibb Mərkəzindən olan amerikalı tədqiqatçılar izah veriblər. Onların sözlərinə görə, arterial təzyiq ölçülən zaman alın vəziyyəti nəticələrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilər. Bunu eksperimentlər sübut edib. Məlum oldu ki, dəqiq göstəricilər əldə etmək üçün müəyyən qaydalarla riayət etmək lazımdır.

Tədqiqatda 18-80 yaş arası 133 könüllü iştirak edib. Təzyiq ölçülməzdən əvvəl iştirakçıların sıdık kisələrinin boş olmasına diqqət edilib, onlar iki dəqiqə gəziblər və beş dəqiqə oturlublar. Sonra hər birinin təzyiqi 30 saniyə intervalla bir neçə dəfə ölçülüb. Alimlər aşkar ediblər ki, əgər tonometr olan el dizlərin üstündə olarsa, sistolik (yuxarı) təzyiq 3.9 mm c.s., diastolik (aşağı) təzyiq isə 4 mm c.s. artır. Göstəricilərdə ən əhəmiyyətli xətlər el dayaqsız bədən boyunca sallandıqda müşahidə olunub. Tədqiqatçılar vurğulayırlar ki, təzyiqin dəqiq ölçülməsi üçün düz söykənəclik stulda oturmaq və əli masanın üstünə qoymaq lazımdır. Eyni zamanda el üçün dayaq çox aşağı olmaması vacibdir.

Qeyd edək ki, arterial təzyiq ürək-damar sisteminin sağlamlığının vacib göstəricisidir. Onun müntəzəm nəzarəti problemləri vaxtında aşkar etməyə və lazımi tədbirlər görməyə imkan verir.

Paket çaydan istifadə edəndə bu səhvə yol verməyin

Bir çoxları paket çaydan istifadə etdikdən sonra sudan sıxıb çıxarırlar. Bu vərdiş çox təhlükəlidir. Qalan çay yarpaqlarını torbadan stəkan içinə sıxdıqda, bioloqların fikrincə, çayın tərkibində olan çoxlu miqdarda taninlər orqanizmə daxil olur. Normal hədlər daxilində taninlər sağlamlıq üçün faydalıdır. Onlar mədə-bağırsaq traktının işini yaxşılaşdırır, qan damarlarına müsbət təsir göstərir və bədəndən toksinlərin çıxarılmasına kömək edir. Ancaq bu təsire nail olmaq üçün güclü çayı çox miqdarda içmək lazım deyil.

Qumar oynamaq üçün körpə oğlunu 800 dollara satdı

İndoneziyalı kişi qumar oyunlarına pul xərcləyə bilmək üçün 11 aylıq oğlunu satıb. KİV-də yayılan məlumatlara görə, ata qumar asılılığını maliyyələşdirmək məqsədi güdən bu sövdələşməni arvadından gizlin həyata keçirib. Onun uşağın satışından 800 dollara yaxın pul aldığı bildirilir. Oğlunun yoxa çıxdığını görən ana polisə müraciət etdikdən sonra hadisə ortaya çıxıb. Sübutların təzyiqi altında indoneziyalı cinayəti etiraf edib və səmimi etiraf yazıb. Həmçinin insan alverində iştirakda şübhəli bilinən mümkün alıcılar da həbs ediləblər ki, İndoneziyada bu cinayətə görə 15 ilə qədər həbs və külli miqdarda cərimə nəzərdə tutulur.

Minimum tannin tərkibi vəzifənin öhdəsindən gəlir. Amma bir paket çayda bunlar çoxdur və onu sıxmaqla insan tanin konsentrasiyasını artırır. Bu səbəbdən çayın dadı dəyişir və daha acı olur. Bu vərdiş səbəbindən diş minası sarıya çevrilir.

120 yaşa qədər yaşamaq indi də mümkündür

Rusiya milli layihəyə start verir. 2025-ci ildə bioiqtisadiyyatın inkişafı üzrə tədbirlər başlayacaq.

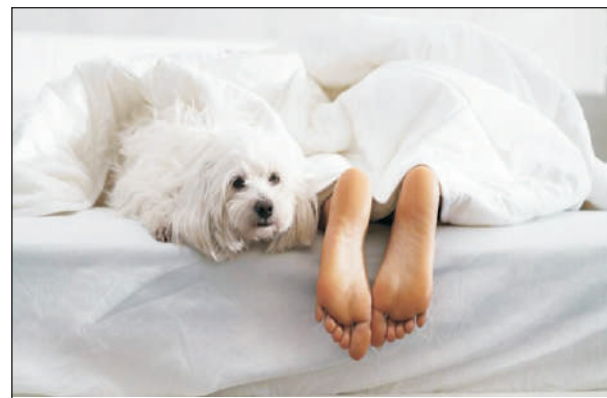
Bu barədə ölkənin baş nazirinin müavini Denis Manturov məlumat verib. Bildirilib ki, "120 yaşa qədər yaşamaq: insanlıq üçün yeni texnologiyalar" forumunda farmakologiya, qida, ekologiya proqramları irəli sürüləcək. Onun sözlərinə görə, 120 yaşa qədər yaşamaq artıq indi mümkündür.

"Rusiya şəkər və piylənmənin dərmanı Ozempikin analoquunu, eləcə də Parkinson, Alzheimere qarşı dərmanlar, şəkərsiz dondurma, qlütensiz qidalar və digər innovasiyaları təqdim etməyi planlayır. Biotexnologiya sahəsində maraqlı kəşflər var, məsələn, etil spirtini taxta yonqarından almaq, onkoloji xəstələrin müalicəsi üçün yeni vaksinlər və s. Hazırda ölkədə 1000-ə qədər şirkət biotexnologiya üzrə məşğul olur. Bu bazarda 300 milyard yatırım və dövrliyə var".

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər il Yer üzünə ildırımla 10 milyon ton azot gətirilir;
- * Təxminən Yer kürəsinin 70%-i su ilə örtülüdür. Bundan yalnız 1%-i içməli su kimi yararlıdır;
- * Televiziya ilə ilk hava proqnozu 11 noyabr 1936-cı ildə İngiltərədə verilib;
- * 1 damla neft 25 litr suyu yararsız hala salır;
- * Orta ölçülü aysberqin çəkisi təxminən 20 milyon tondur;
- * Burnu silərkən oradakı təzyiq orta hesabla 8800 paskal olur;
- * Sütka ərzində insanın ayağının həcmi 8 faiz dəyişə bilər;
- * Dünyada birinci əcəxana Bağdadda açılıb;
- * İnsan beyni 20 milyard sinir hüceyrələrindən təşkil olunub və gündə 96 milyon bit informasiya yadda saxlaya bilir. İnsan ölərkən təqribən 150 trilyon bit məlumat xatırlayır;
- * İlk metro stansiya 1860-cı ildə Londonda açılıb;
- * Ürəyin işləməsini yazan ilk elektrokardiografiya cihazını 1903-cü ildə Willem Einthoven icad edib;
- * Hərbi salamı sol əllə vermək bütün dünyada qadağandır;
- * İndiyə qədər 1 aprel zarafatlarından 1000-ə qədər adam dünyasını dəyişib;
- * Hər gün hava yollarından təqribən 10 milyon adam istifadə edir;
- * Kəpənekler dadı ayaqları ilə hiss edir;
- * Fil fullana bilməyən yeganə məməlidir.

Ev heyvanı ilə yatmağın faydaları nədir?

Statistikaya görə, ev heyvanları sahiblərinin 20%-dən çoxu müntəzəm olaraq ev heyvanları ilə yuxuya gedir. Bəzi insanlar yanlarında istə bir şey hiss etməyi sevir, digərləri sadəcə belə yaxınlığa dözmək məcburiyyətində qalırlar. Çünki itlər və ya pişiklər sahibinin yanında uzanmaq üçün icazə istəmirlər.

Ekspertlər bildirirlər ki, heyvanlarla eyni yataqda yatmağın həqiqətən çox faydası var. Bu yanaşma ev heyvanınızla etibarlı münasibət qurmağa, stress hormonu olan kortizolun səviyyəsini azaltmaq və oksitosin bağlanma hormonunun səviyyəsini artırmaqla stress, narahatlıq və depressiyadan xilas olmağa imkan verir. Bu, həm də immunitet sistemi üçün bir növ məşqdır: bir tərəfdən birlikdə yatmaq sizi insanlar üçün tamamilə qeyri-adi mikroblarla təmasda olmağa məcbur edir, digər tərəfdən isə immunitet sisteminin bakteriyaların və onun mübarizə apara biləcəyi virusların çeşidini genişləndirməyə məcbur edir.

Yeri gəlmişkən, bu qayda azyaşlı uşaqlar üçün də keçərlidir. Həyatının ilk ilində ev heyvanları ilə yaxın təmasda olan körpələrin böyük ehtimalla gələcəkdə allergiya hiss etməyəcəyi elmi şəkildə sübuta yetirilib.

Bundan başqa, bir heyvanla birlikdə yatmağın başqa bir vacib üstünlüyü də var. Ev heyvanı ilə qarşılıqlı əlaqə qan təzyiqi və ürək dərəcəsini normallaşdırmağa kömək edir. Unutmamalıyıq ki, hər medalın əks tərəfi də var və bu qayda ev heyvanları ilə yatmağa tamamilə aiddir. Heyvanın yataqda yatmasına icazə vermək yuxunun pozulmasına səbəb ola bilər. Belə ki, ev heyvanı hərəkət edir, səslər çıxarır və beləliklə sahibinin yuxusuna mane ola bilər.

Bir insana artıq astma və ya allergiya diaqnozu qoyulubsa, bu halda xəstəliyin simptomları yalnız pisləşə bilər. Bundan əlavə, heyvanlar, xüsusən də çöldə gəzənlər təhlükəli infeksiyaların - viral, bakterial, göbələk, həmçinin helmintoz və dəri xəstəliklərinin daşıyıcısı ola bilər. Ona görə də immuniteti zəif olan hər kəsin ev heyvanı ilə bir çarpayıda yatmaması daha yaxşıdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500